Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

№ 241 | Łódź, Sroda 16 października 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז מיטוואך, יב תשרי תר״צ | № 241

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטרקאווער 21, טעל. 24-71

דער תבואה-מסחר אין פוילען

ווערט בעהערשט דורך א לאנדווירטשאפטליכער ארגאניזאציע

וואר ש א, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). נעכטען איז פארגעקומען א קאנ־פערענץ פון די לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאצ־יעס.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו קאנסאלידירען די האנדעלס־טעטיגקייט פון די ארגאניזאציעס בנוגע עקספארט פון תבואה אז״וו.

ס'איז געשאפען געווארען א ספעציעלע אר־גאן פאר'ן פערקויף.

די ארגאניזאציע בעמיהט זיך וועגען קרעדיטען, און אז ביי איהר זאלען קאנצענטרירט ווערען די אוזערנערופענע־איינפיהר־ערלויבענישען.

אזוי־ארום וועט די נייע ארגאניזאציע בעהער־שען אינגאנצען דעם תבואה־מסחר אין פוילען.

מארשאל פילסודסקי איז שוין געזונד

וואר ש א, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). דאס אינפארמאציע־ביורא פא״פ טיילט מיט: נאך דער גריפע, וואס דער מארשאל פילסודסקי האט איבערגעמאכט איז ער ארויסגע־פאהרען אויף אפרוה אין סולעיובעק.

דער מארשאל פיהלט זיך איצט זעהר גוט און האט שוין אויפגענומען זיין נארמאלע ארבייט.

מיט 2 טעג צוריק האט דער מארשאלעק אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט פולקאווניק סלאַ־װעק.

מינ. זאלעסקי פאהרט ארויס קיין רומעניען

וואר ש א, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). דער אויסערן־מיניסטער זאלעסקי פאהרט ארויס דעם 20 ה. ח. קיין רומעניען.

דאס וועט זיין א רעוויזיט פאר פאראיאהריגען בעזוך פון רומענישען אויסערן־מיניסטער מיראַ־נעסקו.

וואהרשיינליך וועט, בעת'ן מיניסטער זאלעס־קי'ס אנוועזענהייט אין רומעניען, אונטערגעשריבען ווערען דער ווירטשאפטליכער אפמאך צווישען פוי־לען און רומעניען.

פלענאר-זיצונג פון בעבע-קלוב

וואר ש א, 15 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט). דעם 17 ה. ח. וועט פארקומען א פלענארע זיצונג פון פארלאמענטארישען קלוב פון ב. ב. רעמועלבען טאג וועט פרעמיער שוויטאלסקי אויפנעהמען אלע מיטגלידער פון קלוב אויף א טעה.

פוילישע אמבאסאדעס
אין לאנדאן און וואשינגטאן

וואר ש א, 15 (טעלעפאניש). דאס אויסערן־מיניסטעריום טיילט מיט, אז אין רעזולטאט פון די אונטערהאנדלונגען, וואס זענען ארורכגעפיהרט געווארען צווישען פוילען און גרויס־בריטאניען, איז בעשלאסען געווארען צו דערהויבען די דיפלאמאטישע פארשטעהערשאפטען אין ווארשא און לאנדאן צו דער מדרגה פון אמבאסאדעס. דאס זעלבע אויך מיט ווארשא און וואשינגטאן.

די היטלעראווצעס בושעווען

בערלין, 15 (ספ. טעל) די שטארקע קאמפאניע, וועלכע ווערט געפיהרט דורך די דייטשע נאציאנאליסטען און דער דייטשער רעגירונג געגען יאנג-פלאן ברענגט שוין בלוטיגע רעזולטאטען.

ס'איז כמעט נישט פערהאן קיין טאג, אז ס'זאל נישט קומען צו קיין בלוטיגע צוזאמענ־שטויסען צווישען די היטלעראווצעס און זייערע פאליטישע געגנער.

נעכטען איז אין האנאווער ווידער געקומען צו א צוזאמענשטויס, אין וועלכען ס'איז אומגעקו־מען א פאליציי-בעאמטער. בעת א דעמאנסטראציע פון די היטלעראווצעס איז צוערשט געקומען צו ווערטער-אויסטויש מיט די פאליטישע געגנער, דאן זענען געגאנגען אין בעוועגונג שטעקלען, מעסערס און אנדערע כלים.

די שלאכט האט אנגענומען אזעלכע פארמען, אז אויפ'ן ארט האט מען דעלעגירט אן אפטיילונג פון 80 פיס- און רייטער-פאליציאנטען

בעת דעם קאמף זענען 3 פאליציאנטען פערוואונדעט געווארען מיט מעסערס. איינער פון זיי איז געשטארבען אין שפיטאל.

אתרוגים מובחרים

לולבים והדסים מהודרים

געבראכט דירעקט פון טריעסט איז אנגעקומען אין א גרויסען אויסוואהל אין הורט און ענצעל, ווי אויך א קליינע צאהל

ארץ-ישראל (יפו) אתרוגים

צו בעקומען 10047

ביי יאבלאנסקי, וסכאדניא 18,

ביי יאנאווסקי, וסכאדניא 6,

און אויך נאוואמיעסקא 8 אין פראנט-געוועלב.

בילליג סוכות

אויף אפבויען און צו פערקויפען

ווי אויך סכך-ברעטלעך און ברעטער

אויפ'ן פוד בילליג צו בעקומען

פאלנאצנא 17, אין האליץ-סקלאד

געדענקט די אדרעס!

אתרוגים

מובהרים

לולבים והדסים

במקח השוה על הורט וענצעל

אגראדאווא 2 אין הויף

„פאנטופליס".

אתרוגים

מובחרים לולבים והדסים

במקח השוה אין הורט און ענצעל

שוין צו בעקומען ביי

עמנואל קאפעלוש

פלאץ וואלנאשטשי 10 (נייע שטאט).

געז. אוובט-קורסן, אפט. לאדזש

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20

שבת, דעם 19-טן אקטאבער 10 אינדערפרי א שול-אקאדעמיע

— אונטער דער לאזונג —

צום שוץ פון יידיש-וועלטלעכן שול-וועזן

(אין צוזאמענהאנג מיט דער ציוניסט. העצע קעגן די ייד. שולן)

ס'טרעטן ארויס די חברים:

נ. בוקסבוים (ראטמ. פון ווארשע) עקזעקוטיוו פון י. ש. א.

עדעלמאן, בראנד, סטאלארסקי אין נאמען פון ייד. ארבעטערשאפט

דיכטער מ. בראדערזאן וועט ליינען אייגענע געדיכטן געווידמעט די ייד. שול

א. קאגאן (סעקרעטאר פון דער ארטיגער אפטיילונג פון י. ש. א.) אין נאמען דער יידישער לערערשאפט

פארשטייער פון עלטערן און פון געוועזענע שילער פון די בראכאוו-שולן.

סטרעט אויך ארויס דער שילער-כאר פון די בראכאוו-שולן מיט דעם הימן „אונזער שול"

עפענטליכע ענטשולדיגונג

איך בעט ענטשולדיגונג ביי דער פערוואלטונג פון יודישען בעקער-צעך אין לאדז פאר בעליידיגען אין אן'אויפגערעגטען צושטאנד איהרס א פערוואלטונגס-מיטגליד ה' אנשעל קארזעץ ביי אדורכפיהרען ביי מיר א קאנטראלע.

דוד קראקאווסקי

קילינסקי 13.

10080

מיר גראטולירען הערצליך אונזער פריינד און קאלעגע

ה. ל. קראי

צו זיין פערלאבונג מיט פרל.

מינא ריינזילבער

רעדאקציע

„נייער פאלקסבלאט"

צענטר. סוחרים- און פאבריקאנטען-פערבאנד

אויף דער לאדזער וואיעוואודזטווא

פיעטריקאווער 10

פאדערט אויף איהרע מיטגלידער, אינהאבער פון האנדעלס-אונטערנעהמונגען, וועלכע ווילען בעקומען

דיסקאנטא-קרעדיט אין באנק-פאלסקי

צו רעגיסטרירען זיך אין פעראיינס ביורא אין די ביורא-שעה'ן שפעטעסטענס ביז'ן 17-טען אקטאבער ד. י. איינשליסליך.

די פערוואלטונג.

היינט, מיטוואך, דעם 16 אקטאבער ד. י. 1 א זייגער בייטאג, צו דער ערשטער שמערצליכער יאהרצייט פון אונזער אונפערגעסליכער פרוי און מוטער

נ״ע

ינטא לאה העלמאן

קומט פאר א הזכרה אויפ'ן בית-החיים און גלייכצייטיג וועט געשטעלט ווערען א מצבה, צו וועלכער אלע פריינד, פערוואנדטע און בעקאנטע ווערען געבעטען צו קומען.

די פאמיליע.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין בליהענדען עלטער פון 32 יאהר אונזער טייערער און אונפערגעסליכער זוהן, אונזער טייערער ברודער, שוואגער און אנקעל

ב״ע חיים יהודה זארזשעווסקי

ב״ר יצחק יעקב נ״י

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, דעם 16-טען אקטאבער 1929, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פאמארסקא 3, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע

עלטערן, ברידער, שוועסטערן און שוואגער.

היינט ברעכט אויס דער גענעראל-שטרייק

וועלכער איז פראקלאמירט דורך די אראבער אין א״י

ירושלים, 15 (א.ט.אג.) דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון טעלעגראף-אגענטור טיילט מיט, אז דער אראבישער אויספיהרונגס-קאמיטעט האט אויף מארגען פראקלאמירט א גענעראל-שטרייק. די אראבער פאדערן די דימיסיע פון דעם נציב-העליון סיר טשענסאלאר און פונ'ם יוסטיץ סעקרעטאר.

א פיהרער פון דער אראבישער פויערן-פארטיי איז דערשאסען געווארען דורך אראבישע עקסטרעמיסטען.

די אראבער האבען בדעה צו באיקאטירען די ענגלישע אויספארשונגס-קאמיסיע, וועלכע געפינט זיך איצט אויפ'ן וועג קיין פאלעסטינא.

בערנארד לעקאש אין א״י

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש).

אהער איז אנגעקומען דער באקאנטער יודישער פראנצויזישער שרייבער בערנאר לעקאש, וועלכער איז באקאנט מיט זיין ענערגישער טעטיגקייט ביים שווארצבארד-פראצעס. די יודען זענען זעהר צופרידען מיט זיין קומען.

פערבאטען צו בלאזען שופר ביים כותל-מערבי

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש).

צו נעילה, ווען דער עולם איז געזען פערזאמעלט ביים כותל-מערבי האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז די רעגירונג האט נישט ערלויבט ביים כותל צו בלאזען שופר. די ידיעה האט זיך באלד בעשטעטיגט און זי האט ארויסגערופען צווישען די יודען א שטארקע אויפרעגונג.

דער דאזיגער פערבאט צו בלאזען שופר האט נישט צו זיך קיין גלייכען זייט יודען דאווענען ביים כותל-מערבי. די סיבה פון פערבאט איז דערווייל אונבעוואוסט.

אין דער זעלבער צייט איז דער מועזין (דער אראבישער שמש) פון אמאר-מעטשעט ארויסגעגאנגען אויפ'ן טורם און גענומען רופען די אראבער צום אווענד-געבעט, אבער די יודען האבען גענומען הויך זאגען קאפיטלעך תהלים און פערטויבט דאס געשריי פון מועזין.

אין אלגעמיין איז דער יום-כפור אריבער רוהיג.

ווייניג בעזוכער ביים קבר רחל

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש).

די צאהל בעזוכער ביים קבר רחל איז דאס מאל געווען א זעהר קליינע. אינגאנצען זענען געקומען נישט מעהר ווי 300 מאן בעת אין די פאריגע יאהרען פלעגען קומען טויזענדער.

פיל מענשען פערברענט בעת א וואולקאן-אויסברוך אין אמעריקע

פאריז, 15 (ספ. טעל.) אויף דער אינזעל מארטיניק (דרום-אמעריקא) איז נעכטען פארגעקומען דער אויסברוך פון וואולקאן „מאנט-פעלע". דער וואולקאן האט אויסגעבראכען מיט א שרעקליכער קראפט און געשליידערט שטיינער אויף א הויך פון 500 מעטער. דער אויסברוך האט געדויערט א גאנצע נאכט, בעגלייט מיט אונטערערדישע ציטערען. די לאווע האט אויסגעגאסען מיט א ריזיגער שנעלקייט און אין משך פון 2 שעה האט זי דערגרייכט צום נאהענטסטען דארף, וואס איז אין משך פון עטליכע מינוט אפגעמעקט געווארען פון דער ערד, דערביי זענען פיל מענשען פערברענט געווארען לעבעדיגערהייט.

צווישען דער בעפעלקערונג פון אינזעל האט דער אויסברוך ארויסגערופען אן אונבעשרייבליכע פאניק, און דער גובערנאטאר פון דער שטאט פארט-דע-פראנס האט תיכף ארויסגעגעבען א בעפעהל צו בעזייטיגען מיט קראפט די בעפעלקערונג פון די נאהענטסטע ערטער.

פאר א שפאלטונג

אין דער דייטשער קאם. פארטיי

בערלין, 15 (ספ. טעל.) אין ווייכמאר וועט דעם 19-טען און 20-טען אקטאבער פארקומען א צוזאמענפאהר פון דער קאמוניסטישער אפאזיציע אין דייטשלאנד.

אויף דעם דאזיגען קאנגרעס וועלען די אנפיהרער פון דער אפאזיציע בראנדלער און אנדערע פאדערן אפיציעל צו שפאלטען די דייטשע קאמוניסטישע פארטיי, וועלכע ערפילט כלומרשט נישט איהרע אויפגאבען.

שווערע באהן-קאטאסטראפע

10 מענשען טויט, 50 שווער-פערוואונדעט

מיילאנד, 15 (ספ. טעל.) אויף דער באהן-ליניע מארטארא—לאנילא האבען זיך צוזאמענגעשטויסען 2 צוגען. 10 מענשען זענען אומגעקומען אויפ'ן ארט, 50 זענען שווער-פערוואונדעט געווארען און 50 לייכט.

ערב א שטרייק

אין די ענגלישע קוילען-גרובען

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.) מארגען וועט פארקומען דער לעצטער פרוב צו ברענגען צו א הסכם צווישען די ארבייטער און אינדוסטריעלער אין דער בערג-אינדוסטרי אין ענגלאנד, אויב ס'וועט נישט קומען צו קיין פערשטענדיגונג, דארף מען ערווארטען א שטרייק פון די קוילען-ארבייטער.

אז ס'איז שלעכט — שלאגט מען יודען

מאסקווע, 15 (ספ. טעל.) די היגע צייטונגען מעלדען, פון בודאפעשט, אז די אנטיכעמיטישע אונרוהען אין דער דארטיגער אוניווערזיטעט האבען זיך פערשפרייט איבער אלע פאקולטעטען, און עס געהט נישט א דורך דער טאג, ווען עס זאלען נישט בעפאלען ווערען עטליכע יודישע סטודענטען. די עקסצעסען זענען איינגעארדענט געווארען דורך דער רעגירונגס-פארטיי, וועלכע וויל אזוי ארום אפווענדען די אויפמערקזאמקייט פון דער בעפעלקערונג פון דער שלעכטער ווירטשאפטליכער און פאליטישער לאגע פון לאנד.

ריזען-שיף אומגעקומען

פון אן אונטערוואסער פעלז

לאנדאן, 15 (ספ. טעל.) דער גרויסער ענגליש-קאנאדישער דאמפער „עקספרעס אף קאנאדא", אויף וועלכען ס'האבען זיך געפונען 200 פאסאזשירען און 300 מענשען פון דער מאנשאפט, איז אין פארט וויקטאריא ארויפגעפאהרען אויף אן אונטערערדישען פעלז. דער גרויסער דאמפער אין דער ווערט פון 8 מיליאן דאלאר וועט נישט קענען געראטעוועט ווערען.

עטליכע שיפען זענען ארויסגעפאהרען אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע, כדי צו ראטעווען די פאסאזשירען און די מאנשאפט. די סבה פון דער קאטאסטראפע איז געווען א געדיכטער נעבעל.

אבלאווע אויף וועלף

אין ווילנער קרייז

ווילנא, 15 (ספ. טעל.) די איינוואוינער פון דארף פאזירא און אנדערע פון ווילנער קרייז האבען זיך געווענדעט מיט א מעמאריאל צו דער סטאראסטווע וועגען פערזיכערען די בעפעלקערונג פון דער מגפה פון וועלף, וועלכע רויבען פון די פעלדער בהמות און שעפסען.

אין קרייז ארגאניזירט זיך אין צוזאמענהאנג מיט'ן מעמאריאל א גרויסע אבלאווע אויף וועלף.

פרינץ קאראל זאל צוריקקומען קיין רומעניען

בוקארעשט, 15 (ספ. טעל.) „ארווערזל" מעלדעט, האס אין רומעניען ווערט ערווארט דאס צוריקקומען פון געוועזענעם רומענישען טראן-פאלגער פרינץ קאראל, דער פרעמיער מאניו האט ערקלערט, אז די רומענישע רעגירונג וועט נישט מאכען קיין שום שוועריגקייטען בנוגע דעם צוריקקעהרען פון פרינץ קאראל.

געפונען א דער'הרג'עטען אראבער

דריי אראבער ארעסטירט אלס מערדער

ירושלים, 15 (יט״א טעלעגראפיש). זונטאג איז אוועקגע, אין דער צייט פון כל-נדרי, האט מען דא ביים הורדוס-טויער געפונען א דער'הרג'עטען אראבער, די דאזיגע ידיעה האט זיך בליץ-שנעל פערשפרייט איבער דער שטאט און ארויסגערופען צווישען די יודען א פאניק.

ערשט נעכטען פריה האט די פאליציי ארעסטירט 3 אראבער, אלס פערדעכטיגע, דאס זיי האבען עס אויסגעפיהרט דעם מארד. עס ווייזט זיך ארויס, אז דער ערמארדעטער אראבער איז געווען אן אקטיווער געגנער פונ'ם ירושלימ'ער הויפט מופטי, און דאס זאל זיין די סיבה פון זיין מארד.

ירושלים, 15 (ספ. טעל.) עס ווערט געפיהרט אן ענערגישע אויספארשונג וועגען די מערדער פון אראבער ביים הורדוס-טויער.

עס הערשט די איבערצייגונג, אז אויסער די 3 אראבער, וואס זענען צוליב דעם ארעסטירט געווארען, זענען דא פערמישט אויך אנדערע אנהענגער פון גרויס מופטי און דאס איז געווארען דורך זיי ארגאניזירט אלס נקמה אויף דעם דער'הרג'עטען אראבער פאר זיין געגנערשאפט צו דער העצערישער פאליטיק פון גרויס-מופטי.

די יודען זעהען דעריין א סימן, אז צווישען די אראבער זענען דא פיל געגנער פון גרויס-מופטים העצע געגען יודען, נאר די דאזיגע אראבער ווערען טעראריזירט דורך דעם מופטים מענשען.

דער היינטיגער אפצייכנונגס-טאג פאר די יודישע אינוואלידען, אלמנות, יתומים

דארף אונטערשטיצט ווערען פון דער גאנצער לאדזער יודישער בעפעלקערונג אין אונזער שטאט

קינא-טעאטער „PALACE" Piotrkowska 108.

היינט און פאלג. טעג! א וואך פון געלעכטער! קעניג פון הומאר GEORGE SIDNEY דער אונפערג. פון פילם „אונזערע אין אויסלאנד" אין דער ארציפיקאנטער קאמעדיע א. נ.:

COHN i KELLY אין האר עם

באמבעס פון געלעכטער! הוראגאנען פון געלעכטער ביז צו טרעהרען! ארקעסטער אינטער דער לייטונג פון ה' לידוויער.

אנהויב 4 א זייגער נאכמ. שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג. אויף 1-טען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 1 זל.

CZARY

היינט גרויסע פרעמיערע! אונזער גרעסטע טויז פון סעזאן 1929—30

ווילדע געשיכטען פון טארזשאן

מעכטיגע פילם-עפאפעי אויפ'ן גרונד פון מאלפע-מענש טארזשאן אין די געפעהרליכסטע אפריקאנער דזשונגלים.

אין דער הויפט-ראלע FRANK MERRIL מאדערנער הערקולעס.

אויסער'ן פראגראם: אמעריקאנער קאמעדיע איז 2 אקטען. אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג. שבת און זונטאג—12 א זייגער בייטאג. אויפ'ן ערשטען סעאנס זענען אלע פלעצער צו 50 גר.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט, אז צוליב דער בעקוועמליכקייט פון ג' פובליקום, האבען מיר ערעפענט

א געוועלב פון פריש-געשאכטענע כשר'ע עופות

נאווא-זארזשעווסקא 1, פראנט, אין געוועלב

וואו די בעפעלקערונג פון גייער'ס ראיאן קאן יעדען טאג בעקומען צו מעסיגע פרייזען פרישע כשר'ע עופות אונטער דער השגחה פון היגען ראבינאט און ועד הכשרות פון גייער'ם ראיאן.

מיט אכטונג מרדכי לייזער ברענזעל און קאפעל גאלדקינד

בעמערקונג: די פרייזען זענען די זעלבע ווי אויף ווסכאדניא גאס

מודעה.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אויפרוף פון דער פאריגער וואך וועגען דער יאטקע פון עופות אויף נאווא-זארזשעווסקא 1, אינהאבער מרדכי לייזער ברענזעל און קאפעל גאלדקינד, בין איך מודיע, אז עס איז געשעהען צוליב א מיספערשטענדעניש פון ראבינאט און די יאטקע געפינט זיך אונטער דער השגחה פון ראבינאט. אויך אויף יעדען עוף א סטעמפעל פון די שוחטים.

לאדז, עש״ק האזינו תר״צ. צבי פישהאף, דומ״צ.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען. בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון.

עמט אן אין דער לעמשניצע זגערזשער 17 פון 6—7 אוו. אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

Dr. S. Heinrich

פאמארסקא 10, טעל. 67-47

ספעצ. פאר קינדער- און אינערליכע קראנקהייטען. היילט מיט פיזיק.-טעראפיע. דיאטערמיע. קווארץ. לאמפען. ליכט-בעדער, נעמט אן פון 2—12½ און פון 4—7 נ״מ. פאר אונבעמיטעלטע לעשטניצע-פרייז.

אגודת „בני-ציון", רזשגאווסקא 7.

זונטאג דעם 2-טען טאג סכות, 6 א זייגער אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „בני-ציון" (רזשגאווסקא 7)

א גרויסע פערזאמלונג

געווידמעט די לעצטע געשעהענישען אין א״י

מיט דער בעטייליגונג פון דעפ. ד״ר י. ראזענבלאט.

בילעטען צו 20 גראשען צו בעקומען ביי ה' מ. זארעק (רזשגאווסקא 18), אין דער קאנדיטאריי „וויטא" (נאווא-זארזשעווסקא 5) און אין „בני-ציון" פון 6 ביז 8 אווענד.

„תומכי אורחים" פאמארסקא 18

מאכט בעקאנט, דאס היינט, מיטוואך פון 6 ביז 9 אווענד ווערט ארויסגעגעבען טאלאנען אויף צו בעקומען

אומזיסטע סוכות-מאהלצייטען.

די יעניגע פרויען און מענער, וועלכע ווילען עסען סוכות אין דער קיך, דארפען היינט זיך מעלדען אין פאראיינס-קאנצעלאציע, פאמארסקא 18.

די פערוואלטונג

10077

מ'ל געווען א 2־יעהריג יונגער

א מעשה מיט א לינקער ליבע

די מעשה הויבט זיך אן כסדר אט אזוי: שמואל בערעל, אדער בערעק, ווי זיינע חברים, גאלדענע יונגעלייטלעך מק"ק לאדז האבען איהם גערופען איז געווען א בחור „פיערזווי סארט".

אלע פייוועקלאק־פאניענקעס, און אלע רעפ־סאק־פאצעטקעלעך האבען „געמאשעט" פון דעם פאן בערעק...

אזוי האט זיך דער פאן בערעק געלעבט א גוטען טאג מיט געזאלדיגע פאווארזעס, ביז נאט צופיעהר און דער שרכן דערנאך, האבען איהם צוגעשיקט דעם ריכטיגען זיווג, ממש א שמאלץ־גרוב; א מיידעל, וואס פיהרט אן אייגענע פראצאווניע, האט די שעהנסטע קליענטעלע, אויסמעבלירטע צימערען און א פאר טויזענד דאלאר במזומנים, און בערעלע איז געגאנגען אונטער דער חופה.

מאכט זיך א מעשה, בערעלע זיצט אמאל אין דער פרוים פראצאווניע און קוקט זיך צו צו דער ארבייט. ארום'ן טיש און ביי די מאשינען זיצען מיידלעך און טוען זייערע ארבייטען: איינער שניידט צו, א צווייטע העפט, א דריטע מעסט און פרובירט. פאלט איהם אין אויג אריין די עלטסטע צוהעלפערין, די פאניע בעלא, א שווארץ־חנ'עוודיג מיידעל מיט זיידענע האר און א פאר ברענענדיגע אויגען און בערלען גיט עפעס א בריה אונטערן טלית־קטן, ווי אין די אמאליגע גוטע צייטען, ווען ער איז נאך געווען פאן בערעק....

פון דער אמאליגער פראקטיק זיינער האט ער נאך געדענקט, אז צו א פרוי דארף מען גאר האבען דריי גימלען: געלד, גערולד און געלעגענהייט...

מיט די ערשטע צוויי האט ער זיך שוין לאנג געהאט בעהאפענט און די דריטע האט זיך איהם אויך אונטערגערוקט — אז מען דערלעבט, דערוואַרט מען זיך אפילו משיח'ן.

אין 1926 איז אין ווארשא געעפענט געווארען א פראצאווניע קאסטיומען־דאמען, וועלכע בערעלע האט בעשלאסען אויסצונוצען צו זיינע פינגער.

ער האט אנגעהויבען צוצוציהען זיין פרוי, אז זיי זאלען ביידע פאהרען קיין ווארשא אויף דער אויסשטעלונג, כדי זיך אויפ'ן ארט צו בעקענען מיט די נייעסטע קאפריזען פון דער פרויען־מאדע, אויף וואס זיין פרוי איז נאך א לאנגער שלאף־טרופה מרוצה געווארען, איבערלאזענדיג אין דער היים די עלטסטע צוהעלפערין, די פאניע בעלא אלס לייטערין פון דער פראצאווניע און גלייכצייטיג האט איהר די פאניע בעלא געמוזט צוזאגען, אז זי וועט נעכטיגען אין דער וואוינונג, כדי נישט איבערצולאזען אויף הפקר.

די פאניע בעלא, געשמייכעלט פונ'ם צוטרויען וואס די „שעפאווע" האט איהר ארויסגעוויזען, האט איהר צוגעזאגט און בערעלע, כדי צו זיין אינגאנצען זיכער, האט ער איהר פון זיין זייט געבעטען, אז זי זאל קיינעם פון איהרע קאלעזשאנקעס נישט מיט אריינעהמען נעכטיגען, ווייל:

— זי ווייסען נישט, פאניע בעלא, די היינטיגע צייט, קען מען פאר קיין איינעם טאקע אויך נישט גאראנטירען...

אויף דעם דריטען טאג פון זייער „ביזוען" אין ווארשא האט פלוצלונג בערעלע בעקומען א טעלעגראמע פון לאדז, אז ער זאל גיך אהיימקומען...

ער האט מיט „בערויערען" איבערגעלאזט דאס ווייבעל איינע אליין אין ווארשא און מיט א דאנקבארען שמייכעל — פאר זיינס א פשיאטשעל, וואס האט איהם אנגעסטראיעט דעם עסק מיט דער טעלעגראמע איז ער ארום צוועלף ביי נאכט אנגעקומען קיין לאדז, איז אהיימגעגאנגען אויפגעשלאסען די טיר מיט זיין א געגעם שליסעל, אריינגעשלייכט זיך אין שלאפצימער אריין און... אין דרייפערטעל יאהר שפעטער האט די פאניע בעלא אין איינעם פון די הויגע קליניקעס געבוירען א זוהן...

דער צווייטער אקט איז א גאנץ קורצער: מחלוקת צווישען מאן און ווייב, פאניע בעלא פערלאזט דעם פאסטען און עפענט זיך אן אייגענע „פראצאווניע" אויף קאנסטאנטינער גאס, בערעלע איז נישט פון די פערפיהרערס, וואס ווילען לאחר המעשה פון זייער קרבן נישט וויסען. און א פינסטערער נאכט ווערט די פרוכט פון דער זינדיגער ליבע איבערגעפיהרט אין א קליין שטעטעל נעבען לאדז צו א קריסט אויף דערציהונג און אזוי געהען אוועק צוויי יאהר.

דאס קינד וואקסט אויס שעהן און קלוג און גוט ענטוויקעלט, קליינשטעטעלדיגע ווייבער טייטלען נאך מיט די פינגער:

— אט לויפט דאס ממזר'ל!...

די נייע קריסטליכע „מאטע־מאמע" ווייזען אבער דעם גאנצען שטעטעל א פייג; זיי בעקומען 210 זל. א וואך און האבען דאס קינד ליב, ווי אן אייגענס און גרייטען זיך צו עס צו לאזען טויפען, מישט זיך אבער אריין די באבע פון יענער וועלט...

פאניע בעלא האט ווי יעדע יודישע טאכטער געהאט א מאמע, הגם די מאמע איז שוין היבשע עטליכע יאהר, נישט פאר קיין יודען געדאכט, אויסגעלייטערט. איז זי נאכט־נאך־נאכט צו חלום געקומען צו איהר טאכטער און געסטראשעט איהר, אז באם זי וועט נישט לאזען איהר קינד מל זיין און געבען א יודישען נאמען, וועט זיך שלעכט ענדיגען. אזוי האט בעלא דערצעהלט בערלען.

דערהערענדיג דאס האט בערעלע געזאגט, אז מיט כשופים טאר מען זיך נישט שפילען, זענען ביידע אריבערגעפאהרען אינ'ם קליינעם שטעטעל, וואו מען האט די טעג געלאזט מל זיין דאס צוויי־יעהריגע קינד און מען האט איהם א נאמען געגעבען נפתלי.

דאס שטעטעל האט זיך געפרעהט, מען האט געטרונקען לחיים און מען האט זיך געווינשען מזל־טוב.

„פעראיין פון פוילישע סאציאליסטען"

די שפאלטונג אין דער רעוואלוציאנערער פראקצ'ע פ. פ. ס.

(2) די רייבונגען אין דער רעוואלוציאנערע פראקציע פ.פ.ס. אין לאדז האבען זיך געענדיגט מיט א שפאלטונג.

נעכטען איז אין דער שטעטישער סטאראסטווע רעגיסטרירט געווארען א נייע פאליטישע פארטיי אונטערן נאמען „פעראיין פון פוילישע סאציאליסטען". בראש פון דער דאזיגער פארטיי שטעהען די ה"ה סעמעושינסקי און בלאשטשיק.

די אידעאלאגיע פון דער נייער פארטיי איז זעהר נאהענט צו דער אידעאלאגיע פון דער רעוואלוציאנערע פראקציע. די צענטראלע פון דער נייער פאליטישער ריכטונג וועט זיך געפינען אין לאדז.

פון געריכט

פאר גנבות

(2) אויף דער בעשולדיגונגס־באנק אין קרייז־געריכט זענען נעכטען געזעסען דער 45 יעהריגער וואַצעך רוטא, דער 27־יעהריגער קאזשמיעש קרישטשאק און די 28־יעהריגע העלענא פאנקעוויטש בעשולדיגטע אין גנבות.

קרישטשאק איז פער'משפט געווארען אויף 4 יאהר טורמע און די אנדערע זענען בעפרייט געווארען.

פון ארבייטס־געריכט

(2) אין ארבייטס־געריכט זענען פארגעקומען 16 פראצעסען פון ארבייטער אין דער זגערזשער בוימוואהל־מאנופאקטור געגען דער פירמע, וועלכע האבען געפאדערט פערגיטיגונג פאר ארלויבען. אלע האבען די פראצעסען געוואונען. אין די נאהענסטע טעג דארפען פארקומען נאך אזעלכע 33 פראצעסען.

בשעתו איז ארום דער פראגע ענטשטאנען א קאנפליקט און די ארבייטער האבען אפילו א טאג געשטרייקט. נישט קענענדיג דורכקומען האבען זיי די פראגע איבערגעגעבען אין ארבייטס־געריכט.

תעצרות הארץ

אתרוגים פון ארץ־ישראל

כדי צו געבען יעדען די געלעגענהייט אונטערצושטיצען די ארץ־ישראל־פראדוקציע און די ארבייט פון יודישע הענד און פון יודישע פרדסים, וואס ווערט פון דעם גענומען „תרומת מעשר" און מען קען אויך מקיים זיין די מצוה פון „משלכם" עס איז זעהר ראטזאם דאס יעדער יוד, וואס קויפט אן אתרוג אויף יום־טוב זאל דערמיט ארויסווייזען זיין צוגעבונדענקייט צו יודישע ארבייט און צו ארץ־ישראל און קויפען די ארץ־ישראל־אתרוגים ביי ה. יאבלאנסקי וסכארנא 18.

זיך געס'מ'ט ביים קרייז־געריכט

(2) נעכטען אינדערפריה האבען די דורכגעהער בעמערקט אויף זשעראמסקי־גאס פאר'ן בנין פון קרייז־געריכט א יונגע פרוי, וועלכע איז געזעסען אויף א באנק, און זיך געקאטשעט אין יסורים. ס'איז אלארמירט געווארען די פאגאטאווע און דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז די פרוי איז פערסמט מיט יאדינע און א שווערען־צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארען אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

פון די דאקומענטען, וואס מ'האט ביי דער ועלבסטמערדערין געפונען האט זיך ארויסגעוויזען, אז זי איז די 23־יעהריגע אנטאנינא סקושעטאווסקא, פיעטריקאווער 176.

זאל פילהארמאניע

קאנצערט־דירעקציע אלפרעד שטרויך

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

היינט, 8.30 אווענט אונאפווליך אויפ'ן צלגמ. פערלאנג פון פובליקום

דער לעצטער אויפטריט פון דער ארץ ישראל־קינסטלערין

ברכה צפירה

און דער פאלעסטינער קאמפאז. נחום ברדי. גאנץ נייער פראגראם!

בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע.

זאל פילהארמאניע

ארעסטירט „א וואהלטעטער"

(—) איבער דער פראווינץ ארום לאדז איז ארומגעפאהרען עפעס א פערשוין אנגעטאן ווי א קשיאנדז און געזאמעלט געלד אויף וואהלטעטיגע צוועקען.

די פאליציי האט זיך פעראינטערעסירט מיט דעם פערשוין און איהם ארעסטירט. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז דער 22־יעהריגער ראמאן רוטשינסקי, א קאנדידאט פון טורעק, וועלכער איז מיט א קורצער צייט צוריק ארויסגעווארפען געווארען פון דער פאך־שולע.

רוטשינסקי האט זיך מודה געווען צו א היה אפערעס און איז איבערגעגעבען געווארען דער אויספארשונגס־מאכט אין לאדז.

אונטער די רעדער פון צוג

(2) נעכטען האט מען נעפונען דער באהן־ליניע אין אפאטובעק נעפונען ליגען אין א קאלוזשע בלוט מיט א אנ'אפגעשניטענעם לינקען פוס א געוויסער מיכאל אלעק, ווי די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט איז אלעק אריבערגעגאנגען דורך דער באהן־ליניע און איז איבערגעפאהרען געווארען דורכ'ן צוג, וואס איז געגאנגען פון קאליש קיין לאדז.

דער קרבן פון אייגענער אומפאראנטוואָרטליכקייט איז איבערגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

א גנבה

(2) נעכטען ביינאכט האבען זיך אין קאנין אין מאנופאקטור־לאגער פון בלעכמאן אריינגעכאפט קאסעדברעכער און ארויסגענ'גנב'עט פון דער אייזערנער קאסע 250 זל. און פאר א גרעסערע סומע געלד־וועקסלען.

פערסמ'ט א פאמיליע מיט שלעכט פלייש

(2) נעכטען אינדערפריה איז די שטאטישע פאגאטאווע ארויסגערופען געווארען אויף דרעווניאווסקא 101, וואו ס'האט זיך פער'סמט מיט נישט־פרישע ווורשט א גאנצע פאמיליע.

דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז די פאמיליע באראן וואס בעשטעהט פון 31־יעהריגער יוזעף, 26־יעהריגע צעציליא, 6־יעהריגער זיגמונט און די 41־יעהריגע מאריא פראלינסקא זענען פער־סמט מיט סטריכנין, ווען מ'האט אלע צוריקגעברענגט צום בעוואוסטזיין, איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז זיי האבען זיך פער'סמט מיט ווורשט, וועלכע האט ענטהאלטען סטריכנין. די פאגאטאווע האט אלע פער'סמטע ערטיילט הילף. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג וואו די ווורשט איז געקויפט געווארען.

א בלוטיגע פערוויילונג

(2) אין לאקאל פון דער נעזאנג־געזעלשאפט אויף פשעגרודזעלניאנע גאס איז פארגעקומען א טאנץ פערוויילונג, וועלכע איז איינגעארדענט געווארען דורך די אונטערמייסטערס פון דער שפינעריי פון שייבלער און גראהמאן.

ארום האלבע נאכט האבען זיך אין טאנץ־זאל אריינגעריסען עטליכע צעהנדליגע אוואנטורניקעס, וועלכע האבען פערטשעפעט די געסט. בעת א געשלעג, וואס איז ענטשטאנען, איז ערנסט פערוואונדעט געווארען מיט טעמפ געווער טעאדאר זשוראווסקי פון פאבריטשנא 21.

אין קינא

SPLENDID

פילם

???

צום היינטיגען אפצייכען לטובת די יודישע אינוואלידען

(א בריף אין רעדאקציע)

לאדזשער יודען!

מיר קומען צו אייך אין נאמען פון די לאדזשער יודישע קריגס־אינוואלידען אלמנות און יתומים, איהר זאלט זיי העלפען אין זייערע שווערען גורל.

דער פעראיין פון די לאדזשער אינוואלידען עקזיסטירט א גאנץ קורצע צייט, מיר האבען דאך אין משך פון דער קורצער צייט בעוויזען צו ארגאניזירען א גרויסען טייל פון די אינוואלידען און אונזער שטאט, מיר האבען אנגעשטרענגט אלע אונזערע כוחות אין דער ריכטונג, אז דער לאדזשער יודישער אינוואליד זאל קאנען געניסען גלייך מיט'ן פוילישען אינוואליד פון אינוואלידען־געזעץ, ווי קאנצעסיעס, אינוואלידען־עבביטור או"וו. זעהר א גרויסען טייל פון די אינוואלידען האבען מיר צוגעשטעלט צו מעדיצינישע קאמיסיעס. אויך פאר די אלמנות און יתומים פאר די, וואס דער גורל האט זיי אזוי שווער געטראפען צוגעהמענדיג ביי זיי די איינציגע פערזארגער. זארגען מיר בכדי פאר זיי צו שאפען א ארבייטס־מעגליכקייט. אונזערע קליינע, בעשיידענע געלד־מיטלען, ערלויבען אונז נישט צו פיהרען אזא טעטיגקייט ווי מיר וואלטען בעדארפען פיהרען לטובת דעם יודישען אינוואליד.

צום ערשטען מאל ווענדען מיר זיך עפענטליך צו דער לאדזשער יודישער בעפעלקערונג העלפט אונז. היינט קומט פאר אין אונזער שטאט אן אפצייכענונגס־טאג קיין איין יוד דארף נישט ארורך די גאס אהן דעם אפצייכענונג, יעדער איינער ארים און רייך דארף מיטהעלפען בכדי דער אפצייכענונג זאל האבען דעם געהעריגען ערפאלג. דאס איז דער חוב פון די לאדזשער יודען, און מיר האפען אז די לאדזשער יודישער בעפעלקערונג, וועט זיין חוב לגבי די יודישע אינוואלידען ערפילען, און העלפען די אלמנות און יתומים, צו שאפען פאר זיי ארבייטס־פלעצער. דעריבער ווענדען מיר זיך צו אייך לאדזשער יודען: קויפט דעם היינטיגען אפצייכענונגס־ לטובת די יודישע אינוואלידען אלמנות, און יתומים אין אונזער שטאט.

דער קאמיטעט.

א פערזאמלונג אין „בני־ציון"

די פערוואלטונג פון „בני־ציון" ארדענט איין זונטאג, דעם צווייטען טאג ספות 6 א זייגער אווענד אין אייגענעם לאקאל (רזשגאווסקא 7) א מיטינג געווידמעט די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל. רעפערירען וועט הער. ד"ר י. ראזענבלאט.

היינט געזעגנונגס־קאנצערט פון ברכה צפירה

היינט אווענד געזעגענט זיך מיט דעם לאדזשער יודישען פובליקום די בעקאנטע ארץ־ישראל קינסטלערין ברכה צפירה. איהר ערשטער קאנצערט אין לאדזשער פילהארמאניע איז ארורך מיט א שטורמישען ערפאלג די קינסטלערין האט זיך פאר אונז ענטפלעקט אלס א הערליכע אינטערפרעטאטארין פון דעם מורח געזאנג.

דער היינטיגער קאנצערט, פערשפרעכט צו זיין זעהר אינטערעסאנט.

„שוץ פון יודיש־וועלטליכען שול־וועזען"

שבת, דעם 19־טען אקטאבער 10 פריה קומט פאר א גרויסע שול־אקאדעמיע אונטערן לאזונג „צום שוץ פון יודיש וועלטליכען שול־וועזען".

די דאזיגע אקאדעמיע ווערט איינגעארדענט דורך דער געזעלשאפט „אווענד־קורסען פאר ארבייטער", און קומט פאר אין שייכות מיט דער קאמפאניע, וואס די ציוניסטען פיהרען איצט אין פוילען געגען די יודיש־וועלטליכע שולען.

צו דער אקאדעמיע קומט צו פאהרען דער פועלי־ציון־דעפוטאט פון ווארשא נ. בוקסבוים, עקזעקוטיוו־מיטגליד פון צ.י.ש.א. דער ריבטער מ. בראדרזאן וועט לייענען איינענע געריכטען געווידמעט דער יודישער שול. ס'וועלען אויך ארויסטרעטען פארשטעהער פון דער יודישער ארבייטער, פון דער לעהרערשאפט, פון די עלטערן, פון די געוועזענע שילער פון די באראכאוו־שולען, דער שילער־כאר פון דער באראכאוו־שול וועט אויך זינגען דעם שול־הימן „אונזער שול".

די שול־אקאדעמיע האט ארויסגערופען א זעהר גרויסען אינטערעס.

וואָס יעדער וועקסעל-בעל-חוב דאַרף וויסען

די שווינדעל-שטיק פון די „נשמה-כאַפּער"

אויפ'ן באָדען פון דער אַלגעמיינער ביי אונז איצט-פיהלענדער צאָהלונגס-שוועריגקייט פּרוּבּיערן זיך פונקט, ווי שוואָמען נאָך אַ רעגען, כל'ערליי אַזויגערופענע „נשמה-כאַפּער", וועלכע פיהרען זייער היצעל'רישע טעטיגקייט, בעהאַלטענדיג זיך אונטער דער פיקטיווער שילד פון „רעכטסקאָנסולענטען". די דערמאָהנטע חברה-לייט פערשטעהן אויסגעצייכענט, ווי אַזוי צו שפּעקולירען אויף דער איבערגעשראָקענקייט און אונוויסענהייט פון ס'רוב פּעראָרימטע קליינהענדלער, בעל-מלאכות, אָדער אַנדערע פערענגטע בעלי-חובות און דערי-בער טאַקע נעהמען זיי זיך אונטער דורך פערשידענע שווינדלערישע קאָמבינאַציעס און גאַנץ אָפט אויך מיט דער הילף פון אַלערהאַנד וואָליוּנגלע-רישע באַנדעס אַרויסצוקוועטשען פון די פערצווייפעלטע קריזיס קרבנות דעם לעצטען ביי זיי נאָך איבערגעבליבענעם גראָשען.

מיט אונזער איצטיגען אַרויסטריט זענען מיר לגמרי נישט אויסען וועמען ס'איז איבערצוצייגען אין דער מעגליכקייט און נויטווענדיגקייט זיך נעגענצושטעלען די טעראָריסטישע שטיק פון די אַלע געוויסענלאָזע „מעסער און פויסט-עקזעקוטאָרן". דאָס איז איבריגענס אַ זאַך פון מוט און ענטשלאָסענהייט פון יעדען בעטרעפענדען בעל-חוב נופא.

דאָס איינציגע דאַגעגען דרינגענדע און דורכ-אויס וויכטיגע, וואָס מיר קאָנען, דאַרפען און ווילען יאָ טאַקע איז אויפקלערן די פּעראינטערע-סירטע לעזער בנוגע דער רעכטליכער סיטואַציע פון בעריטען ענין, אָנהויבענדיג פון דער פּראָ-טעסט-פּראָצעדור און ענדיגענדיג מיט דער אָרדי-נאַציע פון אַנ'עקזעקוציע (סעקוועסטער און ליצי-טאַציע).

דאָס מאָל ווילען מיר זיך אָבער אָפּשטעלען בלויז נאָר אויף דעם אופן, ווי אַזוי די דערמאָנטע נשמה-כאַפּערישע „רעכטס-קאָנסולענטען" ווערען די געזעצליכע בעלי-בתים פון די דורך זיי אויפ-מאָנענדע פּראָטעסטירטע וועקסעל-חובות.

לויט דער פערפליכטענדער ביי אונז ציוויל-געריכטליכער פּראָצעדור קאָן אַנ'אומבערופענער פּערזאָן באין אופן נישט רעפּרעזענטירען אַ פרעמ-דע פּרעטענציע אפילו, ווען די זעלבע פּרעטענ-ציע איז איהם רעיענטאַליש איבערגעשריבען גע-וואָרען, אָדער ער איז דערצו פאָרשריפטסמעסיג בעפולמעכטיגט געוואָרען, בפרט, ווען ס'האַנדעלט זיך וועגען אַזוי גערופענע פּראָפעסיאָנאַליסטען, פאַר וועלכע מ'דאַרף אומבעדינגט בעטראַכטען די דערמאָנטע נשמה-כאַפּער.

וואָס טוען דעמאָלט די דאָזיגע הפקר-יונגען?

נעמען זיי דעם אָנפערטרויטען פּראָטעסטירטען וועקסעל און קוועטשען אין ערגעץ אויף דער רי-קען-זייט אַריין זייער זשיראָ-צעסיע אָדער רייסען גאָר פשוט אַרויס דעם פּראָטעסט-בויגען, ענדערן אומגעלומפערט די צאָהלונגס-דאַטע און לאָזען דעם זעלבען וועקסעל נאָכאַמאָל פּראָטעסטירען אויף זייער אייגענעם נאָמען.

אַזוי אַרום ווערען זיי „געזעצליכע בעלי-בתים" פון די אויפמאָהנענדע וועקסעל-חובות. ממילא האָבען זיי די מעגליכקייט צו בעקומען קלאַוזולעס און דורכצופיהרען די אכזריות'דיגסטע עקזעקוציעס.

אָפּגערעדט שוין דערפון, וואָס אַזעלכע מעשים טובים שמעקען מיט גאָר ערנסטערע קאָנסעקווענ-צען, זענען אָט די אַלע ביי־זווילּיגע דרעה-שטיק אַ פשוטע פערגוואַלטיגונג פון די פאָרגעזעהענע אין אונזער וועקסעל-אוסטאַוו בעשטימונגען.

זאָגט דאָך דער אַרטיקעל 19 פון ציטירטען אוסטאַוו גאַנץ בפירוש, אז אַ וועקסעל נאָכ'ן פּראָ-טעסט מאָר באין אופן נישט אָפּגעטרעטען ווערען. לאָזט מען איהם אָבער יאָ אין קורס, ווערט אַזאַ זשיראָ בעטראַכט פאַר אַנ'איינפאַכע צעסיע און דער בעטרעפענדער וועקסעל פערלירט דערמיט זיין אָבליגאַטאָרישען ריגאָר.

דער רעכטליכער פּועל-יוצא פון אַזאַ געענ-דערטער זאַכלאַגע איז דאָס, וואָס אַזאַ וועקסעל קען שוין נישט פערזעהן ווערען מ ט אַנ'אַזוי-גערו-פענע קלאַוזול עקזעקוציני, נור דער רעוויגדיקאַ-ציע-פּראָצעס מוז געפיהרט ווערען מיט אַ נאָרמאַ-לער געריכטס-פּראָצעדור.

דעם אומשטאַנד, אַז דער זעלבער וועקסעל איז שוין אַ מאָל פּראָטעסטירט געוואָרען און דער צאָהלונגס-טערמין איז געענדערט געוואָ-רען קאָן דער פּעראינטערעסירטער בעל-חוב גאַנץ לייכט בעווייזען מיט אַנ'אויסצוג פון רעיענטאַלען רעפּערטאָריום פון ערשטאָן פּראָטעסט, עווענטועל דורך אַ בעשטעטיגונג פון די פאָרגעגליכע זשי-ראַנטען.

פּעררופענדיג זיך אויף אַזעלכע ממשות'דיגע בעווייזען, איז נישט שווער פון די בעטרעפענדע געריכטען צו בעקומען ווסטרושימאַניעס פון די פּעראָרדענטע אויפ'ן סמך פון די אַרויסגעגעבענע קלאַוזולעס עקזעקוציעס.

אַזעלכע מיספערשטענדנישען, אָדער ריכטיגער געזאָגט מיסבראַוכען, זענען אין די היינטיגע גע-גענזייטיגע פּריוואַט-רעכטליכע בעדינגונגען אַ טאָג-טעגליכע ערשיינונג און דעריבער טאַקע וואָלטען די אָנפיהרענדע אינסטאַנצען פון די עקזיסטירענדע ווירטשאַפטליכע אָרגאַניזאַציעס דירעקט אָדער דורך דער פערמיטלונג פון די האַנדעלס-אינדוסטריעלע קאַמערן געדאַרפט אינטערווענירען ביי די מאָס-געבענדע פאַקטאָרען, אַז ס'זאָל בעפוילען ווערען די רעיענטען באין אופן נישט צו פּראָטעסטירען קיין וועקסלען, וועלכע טראָגען די מינדעסטע סמנים פון ביי־זווילּיגע ענדערונגען, און די גע-ריכטען, אַז זיי זאָלען אויף אַזעלכע פערדעכטיגע פּראָטעסטירטע וועקסלען נישט אַרויסגעבען קיין קלאַוזולעס.

אַזוי ווי פאַר'ן פאָרום פון אַנ'עפענטליכער געריכטס-פערהאַנדלונג וועלען זיך אָט די אַלע האַלב-אַנאַלפאַבעטישע „רויב פייגעל" אָדער ווי זיי רופען זיך דאָרט, הגם אָהן מינדעסטען יורידישען גרונד-„רעכטסקאָנסולענטען", אַלס פּלעניפּאָטענטען פון פרעמדע פּראָצעסען פאָרט נישט וואַגען אַרויס-צוטרעטען, וועלען מיר זיי טאַקע מיט די אויבענ-אָנגעוויזענע מאָס-מיטלען פון דאָזיגען געביט ענט-גילטיג פּעריאָגען.

י. אינפּעלד.

דראַמאַטישער פּראָצעס פון שפּאַנישען מערדער

וועלכער האָט דער'הרג'עט זיין שעף צוליב אַ געליבטער

פּאַריז. דער פּראָצעס פון שפּאַניאָל וואַמ-באַ, וועלכער האָט דער'הרג'עט זיין שעף, ווייל דער לעצטער האָט געהאַט בעציהונגען מיט זיין געליבטע, איז געווען רייך אין אינצידענטען און דראַמאַטישע סצענעס.

וואַמבאַ האָט זיך געהאַלטען זעהר חוצפה'דיג און אויפהויבענדיג זיין האַנד מיט אַ טעאַטראַלען זשעסט האָט ער אויסגעשריען:

— איך בין אַ מאַן און האָב געהאַנדעלט ווי אַ מאַן!

וועגען זיין געליבטע, די פערהייראַטע פרוי מאַד. פּעראַר, וועלכע ער האָט אַריינגענומען צו זיין שעף אין אַטעליע, זאָגט ער:

— מאַדאַם פּעראַ האָט זיך פערליבט אין מיר. זי האָט פאַר מיר אויסגעזוכט אַ צימער אין הויז וואו זי האָט געוואוינט. איינמאָל האָט זי זיך מיר געוואָרפען אויפ'ן האַלז, מיט'ן אויסרייד צו זעהן, אויב איך טראָג אַ נייעם פּאַלטאָ.

דער שפּאַניאָל וואַמבאַ רעדט פיל און „שפּילט טעאַטער" פאַר זיינע ריכטער. אָפט שלאָגט ער אי-בער די אַדוואָקאַטען מיט בעמערקונגען, וואָס רו-פען אַרויס צו איהם אַ גרויסע אַנטיפּאַטיע.

אָבער דער פּרעזידענט פון געריכט געהט אי-בער צו דער דראַמע גופא און פרעגט דעם אָנגע-קלאַגטען:

— האָט איהר געטראָפען אייער מעטרעסע מיט אייער פּאַטראָן?

— איך האָב זיי נאָכגעפאָלגט. איך האָב גע-זעהן...

— וואָס?

— איך האָב געזעהן... אין אַ געוויסען טאָג איז זי ביי מיר געזעסען אַ האַלבע שעה און האָט געשוויגען. איך האָב פערשטאַנען וואָס דאָס מיינט. זי האָט זיך פאַר מיר מודה געווען: איך האָב צו איהר געזאָגט: „איך שווער דיר, אַז איך וועל איהם גאָרנישט טון. זאָג מיר, ווער ער איז". זי האָט מיר געזאָגט.

— און איהר האָט איהם דער'הרג'עט אין ביוּ-ראָ מיט 5 רעוואָלווער-שאָסען.

— איך האָב עס געטון, הער פּרעזידענט, נישט ווילענדיג. איך האָב געוואָלט אַוועקפאָהרען קיין שפּאַניען. איך האָב געפיהלט אַנ'עקעל. פּראָוויל האָט געוואָלט שפּאַסען איבער מיר...

— אָבער — פרעגט דער פּרעזידענט — אויב איהר האָט אייער פּאַטראָן נישט געוואָלט הרג'ענען פאַרוואָס האָט איהר זיך בעזאָרגט מיט אַ רעוואָל-ווער?

— איהר האָט נאָך נישט פערשטאַנען, הער פּרעזידענט — דאָס האָב איך געטון צו בעווייזען, אַז איך בין אַ מענש מיט כאַראַקטער.

זיין פערטיידיגער אַנרי טאָרעס איז זעהר אונצופרידען מיט וואַמבאַס האַלטונג. ער הויבט אויף די הענד אין דער הויך.

— איהר זעהט, הערען געשוואָרענע, ער איז נישט ביים פולען זינען.

און זיך ווענדענדיג צום בעשולדיגטען, זאָגט ער:

— דערצעהלט בעסער וועגען דער דראַמע, וועגען טראַגישען טאָג.

עס הויבען אָן צו קומען די עדות. אין גע-ריכט געפינט זיך אויך די מוטער פון אָנגעקלאָג-טען, וועלכע זיצט אַנ'איינזאַמע אין אַ ווינקעל און וויינט.

לויט די עדות שטעלט זיך אַרויס, אַז וואַמ-באַ איז פולשטענדיג פעראַנטוואָרטליך פאַר זיין טאַט. אַלע קאָלעגען, וועלכע האָבען געאַרבייט צו-זאַמען מיט'ן שפּאַניאָל וואַמבאַ ערקלערען, אַז ער האָט געהאַט אַ „שפּיציגען" כאַראַקטער. אַז דער פּאַטראָן האָט זיך גאָרנישט געהאַלטען היימיש מיט זיין געליבטער.

פילס עדות קומט אויך די העלדין אַליין, שאַר-לאָטע פּעראַר. זי איז 33 יאָהר אַלט. נישט קיין איבעריג שעהנע. איהרע בליקען טרעפען זיך מיט די בליקען פון דעם קרבנ'ס מאַמען. ביידע פרויען וויינען. ס'איז זעהר אַ דראַמאַטישע סצענע.

דער פּרעזידענט ווענדעט זיך צו מאַדאַם פּע-ראַ מיט אַ פראַגע:

— זענט איהר געווען די געליבטע פון אייער פּאַטראָן?

זי: — ניין, צווישען אונז איז געווען נאָר אַ פריינדשאַפט. ער פלעגט מיר אַרויסנעהמען אין זיין אויטאָמאָביל. ער איז מיט מיר געווען זעהר היי-מיש. ער האָט מיך געקושט. ער האָט מיר געמאַכט אַלערליי פאָרשלאָגען...

מיט זיין דונערענדער שטימע ווענדעט זיך צו איהר טאָרעס:

— זאָגט דעם אמת, מאַדאַם, זענט איהר גע-ווען די מעטרעסע פון אייער פּאַטראָן?

זי: — יאָ... נאָכדעם ווי ער האָט מיר אָפּגע-זאָגט פון דער אַרבייט צוליב וואַמבאַ פלעגט ער מיך קומען אָפּנעהמען ביים אַרויסגאַנג פון דער אַר-בייט. ער פלעגט מיך קושען אין מיטען גאַס:

דער פּרעזידענט ווענדעט זיך מיט אַ פראַגע צום אָנגעקלאַגטען:

— וואָס האָט איהר צו זאָגען דערויף?

אָנגעקלאָגטער: — גאָרנישט. ס'אינטערעסירט מיך מעהר נישט.

דער פּראָקוראָר האַלט זעהר אַ שטרענגע רע-דע. אָבער פּלוצלינג הויבט זיך אויף דער אָנגע-קלאָגטער און שרייט אויס מיט אַלע זיינע כחות:

— ניין, ניין, איך בין נישט משוגע! איך בין נישט משוגע! איך האָב געשלאָגען ווי אַ דונער, אָבער נישט איך בין שולדיג אין שטורם!...

אַנרי טאָרעס וויל מיט אַלע כחות בערוהיגען זיין שטורמיגען קליענט. עס געהט אָבער נישט. יעדעס מאָל מישט זיך אַריין וואַמבאַ און לאָזט דעם גרויסען אַדוואָקאַט נישט האַלטען די פּער-טיידיגונגס-רעדע. דאָ ווערט טאָרעס אין כעס און שרייט אויס:

— און איך זאָג אייך, הערן געשוואָרענע, אַז וואַמבאַ איז משוגע!

וואַמבאַ האַלט אין איין שרייען, אַז ער איז נישט משוגע. מיט'ן פויסט קלאַפּט ער אויפ'ן אַנלעהן פון זיין „לאָזשע" און שרייט מיטווילדע קולות:

— איך גיב מיין קאָפּ אויף דער תליה, אָבער איך שווער אייך, אַז איך בין נישט קיין משוגענער. איך בין נישט שולדיג. איך האָב געהאַנדעלט ווי אַ דונער, וואָס פאַלט איבער'ן קאָפּ. שיקט מיך אָפּ, אַז איהר ווילט, אויף דער גיליאָטינע, אין פרעמ-דען-לעגיאָן אויף 30 יאָהר, 40 יאָהר אויף וויפיל איהר ווילט נאָר, ביז'ן טויט...

די געשוואָרענע טראָגען אַרויס דעם אור-טייל, לויט וועלכען וואַמבאַ ווערט פעראורטיילט אויף אייביגע צוואַנגס-אַרבייט און עס ווערט בע-וויליגט אַ פראַנק שאָדען-ערזאַץ פאַר די ציוויל-מאָהנער.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערן צוגעשיקט פון אונזערע לעזער.

קופּאָן

יורידישע אָפּטיילונג פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

כדי דערהאַלטען אַנ'אַנטוואָרט אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף מען אויסשנייד[ן] דעם קופּאָן מיט דער ראַטע פון בלאַט, און די אַנטוואָרט וועט אַריינגעדרוקט ווערן. אויף אַנטוואָרטען אָהן קופּאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווער'ן.

9376. אַ קאָנפעקציע-מאַגאַזינער.

נישט אמת, אַז אַ זשיראָ נאָכ'ן צאָהלונגס-טערמין האָט נישט קיין יורידישען קראַפט.

אמת איז דאַגעגען, אַז אַ זשיראָ נאָכ'ן פּראָ-טעסט האָט נישט קיין וועקסעל-ריגאָר.

9877. אַ לעזער פון פאַלודניאָווע גאַס.

9878. צייטאָג.

9879. אַ מלאָווער.

דעגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּער-זענליך ווענדען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—5 נאָכמיטאָג אין דער רעדאַקציע פון דער צייטונג.

9880. ל.

אַ זשיראָ איז גילטיג נאָר אין משך פון 1 יאָהר.

9881 דוד בוקס:

אויף אַ ביכהאַנדלונג דאַרף מען האָבען אַ ספּעציעלע קאָנצעסיע.

9882 K. L.

אויף אַ 5 צימערדיגע דירה איז אַ קאָנט-ראַקט גילטיג.

9883 ש. ב.

צי איהר זאָלט חתונה מאַכען אייער טאָכטער מיט'ן בעטרעפענדען יונגענמאַן אָדער נישט אויף אַזעלכע פראַגען קאָנען מיר אייך נישט ענטפערען. מיר קאָנען אייך נאָר ערקלערען, אַז קוים איז דער יונגערמאַן געבליבען מחוץ'ן קאָנטינגענט און ער איז שוין עלטער, ווי 25 יאָהר, וועט ער שוין אין אַקטיווען דינסט נישט אַריינגעצוי-גען ווערען.

9884 אַ לעזער פון שענקיעוויטשאַ 29.

בלויז בנוגע פּערקויפער און עקספּעדיענטען איז חל די פאַרשריפט וועגען 6 קלאַסיגע שול-בילדונג.

דאַגעגען אַנדערע קאַטעגאָריעס אָנגעשטעלטע (ווי צב"ש בוכהאַלטאָרין) ווערען טראַקטירט אַלס גייסטיגע אַרבייטער, אומאָפּהענגיג פון אַלגעמיי-נעם אָדער ספּעציעלען בילדונגס-צענז, וואָס זיי בעזיצען.

9885 פּאַדאָלסק:

וועגען דער ווילאָנטעניע פון אייערע סחו-רות פון סעקוועסטער און ווסטרזימאַניע פון דער ליציטאַציע דאַרפט איהר זיך ווענדען אין זעלבען געריכט, פּעררופענדיג זיך אויפ'ן אַרטיקעל 1197 און 1199 פון אוסטאַוו וועגען דער ציווילער געריכטס פּראָצעדור.

Dr. med. STUPEL

12 Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, לישיי און ראַק, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט

צוריקגעקעהרט

Dr. Różaner

ספּעציאַליסט פאַר

הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 28-98

נעמט אָן פון 8-10 פריה און פון 5-8 אָוונד.

וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

פּעטריקאָווער 10, טעל. 86-31

נעמט אָן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאָכמ.

לאדז. 16 אקטאבער 1929

„נייער פאלקסבלאט״

לאדז. 16 אקטאבער 1929

פראגראם פון פ.פ.ס.
פאר׳ן איצטיגען מאמענט

אין צוזאמענהאנג מיט דער פאליטישער רעזאלוציע, וואס איז אנגענומען געווארען דורך דעם פ.פ.ס.׳ישען הויפט־ראט, שרייבט דער נעכטיגער „ראבאטניק״:

די בעשלוסען פון הויפט־ראט בעשטעטיגען קודם־כל די גאנצע ביז־איצטיגע פאליטיק פון דער אנפיהרערשאפט פון דער פוילישער סאציאליסטישער פארטיי, און גלייכצייטיג צייכענט זי אן די ווייטערדיגע וועגען פון אונזער ארבייט און קאמף. דער הויפט־ראט האט נאך א קורצער כאראקטעריסטיק פון דער אלגעמיינער לאגע אין לאנד און די געזעלשאפטליכע פאליטישע כוחות־פערהעלטענישען, פעסטגעשטעלט געוויסע אנווייזונגען פאר׳ן צענטראלען אויספיהרונגס־קאמיטעט, פאר דעם קלוב פון די פוילישע סאציאליסטישע דעפוטאטען און פאר אלע אנדערע אנפיהרענדע פארטיי־אינסטיטוציעס. דער צענטראלער אויספיהרונגס־קאמיטעט האט גלייכצייטיג בעקומען אלע פולמאכטען, וואס זענען נויטיג אין די היינטיגע בעדינגונגען.

די פוילישע סאציאליסטישע פארטיי האלט היינט פאר איהר „אונמיטעלבארען פאליטישען ציל״ צו ליקווידירען דעם נאך־מאי־סיסטעם פון רעגירען״. דער אויסדרוק „ליקווידירען״ נעהמט ארום נישט נאר די דימיסיע פון שווייטאלסקיס קאבינעט, נאר קעהרט צוריק די גאנצע קראפט פון דער פערפליכטענדער קאנסטיטוציע און אלע אנדערע געזעצען. מיט דער דאזיגער ליקווידאציע מיינט מען צו רופען א רעגירונג געשטיצט אויפ׳ן צוטרוי פון דער מעהרהייט פון סיים, אויפ׳ן צוטרוי פון דער עפענטליכער מיינונג, מיט דער ליקווידאציע מיינט מען האט אויפהערען צו בענוצען דעם אדמיניסטראטיווען מלוכה־אפאראט פאר די „פארטייאישע״ אינטערעסען פון דער רעגירענדער גרופע. דער צושטאנד פון אונזיכערקייט, וואס ווערט פון אלע געפיהלט אין פוילען, איז שוין ווייטער אונמעגליך אויסצוהאלטען; דאס ארויסרופען יעדע מינוט דראהונגען וועגען אטענטאטען ברענגען פוילען גרויסע שאדען.

פון דעם געזעלשאפטליך־ווירטשאפטליכען שטאנדפונקט דראהט דאס קינסטליך־געשאפענע און אויפגעהאלטענע איבערגעוויכט פון אינדוסטרי און פינאנץ־קאפיטאל איבער דער מלוכה־פאליטיק פונאנדערצוזעצען דעם גאנצען פוילישען מלוכה־ארגאניזם. צו דעם דארף מען נאך צוגעבען די אטמאספער פון פערזענליכע שיקאנעס, טעלעפאנישע אונטערהערענישען, פרעסע־קאנפיסקאציעס, די סאמע פאסקודנע אינטריגעס, רעפרעסיוו־מעטאדען, וואס ווערען אנגעווענדעט אין עפענטליכען לעבען און אז. וו.

דאס אלץ צוזאמענגענומען געהט אריין אין דעם בעגריף „נאך־מאי־סיסטעם פון רעגירען״. דאס אלץ האט שוין פוילען גענוג, דאס אלץ דארף מען „ליקווידירען״. דער הויפט־ראט האט געזאגט קלאר און דייטליך, וועגען וואס ס׳האנדעלט זיך.

פ.פ.ס. ווילען אדורכפיהרען דעם קאמף אויפ׳ן פארלאמענטארישען וועג, שטרעבט צוזאמענצוארבייטען מיט אלע געזעלשאפטליך־פאליטישע פאקטארען, וואס שטעהען עהרליך אויף דער זייט פון דער דעמאקראטיע; דער פארלאמענטארישער קאמף קען קיינמאל נישט און אין ערגעץ נישט, הענגען אין דער לופט; די מאביליזאציע פון די מאסען ארום דעם פארלאמענטארישען קאמף אין ענגער פערשטענדיגונג מיט אנדערע פארמען פון דער ארבייטער־בעוועגונג איז די נאהענטסטע און דרינגענדסטע אויפגאבע פון אונזער גאנצער פארטייארגאניזאציע.

די פוילישע סאציאליסטישע פארטיי שטרעבט אדורכצופיהרען איהר קאמף מיט אזוי־גערופענע קאנסטיטוציאנעלע מיטלען. פ.פ.ס. דראהט קיינעם נישט מיט קיין „מלוכה־אטענטאט״. דער הויפט־ראט האט די דאזיגע שטעלונג נאכאמאל בעשטעטיגט, גלייכצייטיג ערקלערענדיג אפען, אז ווען מ׳וואלט געפרובט די דאזיגע „אטענטאט־דראהונגען״ אויסצופיהרען — וועט די דעמאקראטיע און אין דער ערשטער רייהע די פ.פ.ס. זיך ווערען. ווערענדיג זיך, וועט אויך פערטיידיגען דעם מארגען פון סאציאליזם און וויכטיגע יסודות פון דער פוילישער אונאפהענגיגקייט.

ווי פערהאלט זיך פראנקרייך
צו די געשעהענישען אין ארץ־ישראל

(א בריף פון פאריז צום „נייעם פאלקסבלאט״)

די פראגע איז גארנישט אזוי לייכט צו פערענטפערן. די בעציהונג פון די פראנצויזישע רעגירונגס־קרייזען און פון דער עפענטליכער מיינונג איז ווייט נישט איינהייטליך. עס זענען פערהאן גאנץ פערשידענע און געגענזעצליכע שטרעמונגען, שטימונגען און מיינונגען.

דער אלגעמיינער איינדרוק איז א גינסטיגער. פראנקרייך האט בלי שום ספק ארויסגעוויזען א לעבעדיגען אינטערעס און א בולט׳ע סימפאטיע צו דעם שווערען גורל פון דעם ארץ־ישראל׳דיגען יודישען ישוב, די צייטונגען זענען געווען פול מיט טעלעגראמען און מעלדונגען וועגען די געשעהענישען אין ארץ־ישראל. און יעדען איז געווען קלאר, אז דא האנדעלט זיך נישט נאר וועגען צייטונגס־סענסאציעס, וועגען אינטערעסאנטע נייעס, וואס ווערען כסדר אונטערגעכאפט פון ריהרעוודיגע צייטונגס־קארעספאנדענטען. עס איז קלאר געווען, אז דא זענען אנגעריהרט געווארען אמת׳ע און וויכטיגע פראנצויזישע אינטערעסען.

און דאס איז טאקע געווען דער עיקר. בטבע גיבען אפ די פראנצויזישע צייטונגען זייער ווייניג פלאץ פאר אויסלענדישע נייעס. זיי זענען אין דעם פרט זעהר אפגעשטאנען פון די ענגלישע אדער דייטשע ארגאנען. עס איז דעריבער נישט שווער געווען אויסצוגעפינען דעם לייט־מאטיוו פון דער פראנצויזישער פעראינטערעסירטקייט אין די ארץ־ישראל׳דיגע געשעהענישען.

דער לייט־מאטיוו איז געווען א דאפעלטער. מורא און שאדענפריידע. מורא פאר סיריען. ארץ־ישראל איז אן אומיטעלבארער שכן פון סיריען. אלץ, וואס קומט פאר אין איין לאנד, קען זיך לייכט און שנעל אריבערווארפען אויף דעם צווייטען לאנד. און די פראנצויזען פיהלען זיך ווייט נישט זיכער אין זייער מאנדאט־לאנד. זיי ווייסען צו גוט, אז די סירישע אראבער האסען נאך היינט די פראנצויזישע מאנדאט־מאכט און אז זיי זענען יעדען מאמענט גרייט צו אן אויפשטאנד. מיט פייער און שווערד האבען די פראנצויזען אנגעווערענט די אראבישע פיהרער, אז עס איז א ריזיקאנטע זאך, — צו מאכען אן אויפשטאנד געגען דער מאנדאט־פערוואלטונג, און איצט איז אין סיריען רוהיג. אבער אומרוהען זענען אן אנשטעקענדיגע קראנקהייט, און דאס פייער אין ארץ־ישראל קען גאנץ לייכט זיך אריבערווארפען אין סיריען. פאר דעם האבען די פראנצויזען א גאנץ פערשטענדליכע מורא און אט די מורא האט זיי דיקטירט די הויפט־ליניע פון דער בעציהונג צו דעם אראבישען אויפשטאנד אין ארץ־ישראל. די בעציהונג איז געווען א שארף נעגאטיווע. אלס רעזולטאט פון דעם, איז די בעציהונג צו די יודען געווען א סימפאטישע, — לויט׳ן בעקאנטען פרינציפ, אז די שונאים פון אונזערע שונאים זענען אונזערע פריינד....

אבער נאך א מאטיוו האט זיך, ווי א רויטער פאדים, געצויגען דורך די פראנצויזישע צייטונגס־וועלט: א שלעכט איינגעהאלטענע שאדענפריידע געגען ענגלאנד. געוויס, איז ענגלאנד פראנקרייכס פערבינדעטער: געוויס האבען ביידע לענדער א געמיינזאמען אינטערעס נישט צו דערלאזען צו אן אויסברוך פון אן עקסטרעמען אראבישען נאציאנאליזם. אבער חוץ אינטערעסען עקזיסטירען נאך אויף דער וועלט שטימונגען, סענטימענטען, אמביציעס, און אט די מענשליכע פאקטארען האבען ארויסגערופען אין פראנקרייך א שלעכט איינגעהאלטענע בעפרידיגונג, א בולט׳ע שאדענפרייד בעת עס זענען געקומען די ידיעות וועגען די אומרוהען אין ארץ־ישראל און וועגען דער שווערער לאגע פון דער ענגלישער אדמיניסטראציע.

פארוואס ?

אן׳ענטפער אויף דעם מוז מען זוכען ווידער אמאל אין סיריען. די ענגלענדער האבען כסדר אומרחמנות׳דיג קריטיקירט די פראנצויזישע פערוואלטונגס־מעטאדען אין סיריען, זייער שארפע און שטרענגע פאליטיק געגען די אראבער. די ענגלישע פרעסע פלעגט כסדר דערקלערען, אז נאר צוליב אט דער שארפער פראנצויזישער פאליטיק, וועלכע גיט נישט נאך אפילו די בעדייטענסטע אראבישע פאדערונגען, איז פראנקרייך געצוואונגען צו האלטען אין סיריען א גרויסע ארמיי, צו מאכען קאלאסאלע מיליטערישע אויסגאבען און צו לעבען אין א שטענדיגען קאנפליקט מיט די אראבער — אלס מוסטער פון אן׳אנדערער. בעסערער, שעהנערער, פאליטיק איז כסדר ארויסגעשטעלט געווארען פאלעסטינא. די ענגלענדער האבען זיך מיט שטאלץ בעריהמט, אז א דאנק זייער קלוגער פאליטיק פון לאווירען, פון נאכגעבען א טייל פון די אראבישע פאדערונגען, איז זיי געלונגען צו מאכען פאלעסטינא צו א מין שלום־אזיס אויפ׳ן נאהענטען מזרח. נישט האלטענדיג דארט קיין שום ארמיי, נישט האבענדיג קיין מיליטערישע אויסגאבען און רעגירענדיג אויסשליסליך מיט יושר און קלוגקייט.

דאס ענגלישע בעריהמען זיך האט שטענדיג שווער בעליידיגט די פראנצויזישע עפענטליכע מיינונג, אבער ביז איצט האבען די פראנצויזען גאר נישט געקענט ענטקעגענשטעלען דער ענגלישער קריטיק. די פאקטען זענען געווען געגען זיי: אין פאלעסטינא איז געווען רוהיג און אין סיריען נישט; אין פאלעסטינא האבען די ענגלענדער קיין ארמיי נישט געהאלטען און אין סיריען זענען די פראנצויזען געצוואונגען געווען צו האבען עטליכע צעהנדליגע טויזענד סאלדאטען....

עס איז דעריבער גאנץ פערשטענדליך, אז דער אראבישער אויסברוך אין ארץ־ישראל איז אויפגענומען געווארען אין פראנקרייך אלס א מין געשענק פון הימעל: אהא, אט האט איהר די בעריהמטע ענגלישע פאליטיק! אט האט איהר „שלום״! אט האט איהר די אראבישע פריינדשאפט! דאס איז געווען דער אונטער־טאן פון אלע פראנצויזישע צייטונגס־מעלדונגען און ארטיקלען: א כמעט אפענע שאדענפרייד צוליב דעם ענגלישען דורכפאל, אן׳אפענע בעפרידיגונג צוליב דעם, וואס דאס לעבען האט בעשטעטיגט די ריכטיגקייט פון די שארפע פראנצויזישע פערוואלטונגס־מעטאדען אין סיריען.

און אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט אין די פראנצויזישע קרייזען ווידער אויפגעלעבט די אלטע שטרעבונג ווידער אויפצושטעלען זייער איינפלוס אין פאלעסטינא, א גרויסער טייל פון דער פראנצויזישער געזעלשאפטליכער מיינונג האט ביז היום נישט פערקרענקט דאס איבערגעבען פון דעם מאנדאט אויף פאלעסטינא צו ענגלאנד; איינפלוסרייכע פראנצויזישע קרייזען האלטען דאס פאר דעם גרעסטען פעהלער פון קלעמאנסאס פאליטיק, און פערלירען נישט די האפנונג, אז עס וועט קומען נאך אן אנדערע, א בעסערע צייט פאר זיי... די לעצטע געשעהענישען אין ארץ־ישראל, וועלכע האבען בולט בעוויזען, אז ענגלאנד פיהרט א דאפעלטע פאליטיק און פיהרט נישט אויס די בעשטימונגען פון דעם מאנדאט, האבען ווידער אויפגעלעבט „די פראנצויזישע פרעטענזיעס אויף דעם פאלעסטינא־מאנדאט, און אין דער גרויסער ראדיקאלער צייטונג „קאטידיען״ איז אפגעדרוקט געווארען אן׳ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט אפען אויסגעדריקט דאס בעדויערן, וואס די יודישע נאציאנאלע היים ווערט נישט געשאפען פון פראנקרייך „אין די נאטירליכע גרעניצען פון סיריען, דאס הייסט, צווישען אלעקסאנדרעטא און דעם רויטען ים (איינשליסענדיג פאלעסטינא)״. קריטיקירענדיג שארף די דאפעלטע ענגלישע פאליטיק אין ארץ־ישראל, שרייבט די צייטונג: „עס איז דערלויבט צו גלויבען, אז פראנקרייך, וועלכע פערמאגט א טייער געקויפטע דערפאהרונג אין די יודיש־מוסולמענישע פראגען אין אלזשיר, וואלט רעאליזירט אן׳אנדערע קאנצעפציע, וואלט אנגעווענדעט אנדערע מעטאדען״...

דאס איז די אלגעמיינע, אממייסטען פערברייטערטע בעציהונג צו די ארץ־ישראל׳דיגע געשעהענישען. דיקטירט נישט דורך ליבע צו יודען, נאר הויפטזעכליך דורך אלגעמיין־פאליטישע מאמענטען און דורך פראנצויזישע אינטערעסען, איז זי א גינסטיגע, א סימפאטישע צו יודען און א נעגאטיווע, א קריטישע צו די אראבער און צו דער ענגלישער פאליטיק אין ארץ־ישראל.

עס זענען אבער פערהאן אנדערע, פאראלעלע מיינונגען און שטימונגען, וואס זענען א סך ווייניגער סימפאטיש. א טייל פון די צייטונגען פערארטיילט די ענגלענדער און די אראבער, זאגט זיך אבער ארויס זעהר שארף געגען די יודען. סטעפאן לאזאן אין „מאטען״, פיער באנארדי און פאל לוי, אויף פערזאמלונגען, די „אקסיאן פראנסעז״ — זיי אלע אינסינואירען געגען דעם יודישען „אינטערנאציאנאלען קאפיטאל״, פאלען אן אויף ציוניזם און בעשולדיגען די יודען אין אגרעסיווע טענדענצען געגען די אראבער. אזעלכע אנפאלען זענען, אמת, נישט קיין אפטע דערשיינונגען, און זיי ענדערען ווייניג דאס אלגעמיינע גינסטיגע בילד. אבער זיי טארען נישט פערשוויגען ווערען: עס עקזיסטירט אויך אזא ריכטונג אין דער פראנצויזישער געזעלשאפט.

(יט״א) **י. שעכטמאן.**

קרובה׳שאפט פון יודען און האלענדער
דער פרעמיער פון דרום־אפריקא וועגען די יודען פון זיין לאנד

(א בריף פון יאהאנעסבורג)

פון יוסף ברייבין

גענעראל דזש. ב. מ. הערצאג, פרעמיער־מיניסטער פון שטאטען־פערבאנד פון דרום־אפריקא און הויפט־פיהרער פון דער דארטיגער נאציאנאליסטישער פארטיי, איז היינט, אהן ספק, די מעכטיגסטע פיגור אין פאליטישען לעבען דארט. ער איז איצט א מאן אין די זעכציגער יאהרען און האט געשפילט א זעהר וויכטיגע ראלע אין ענגלאנד׳ס קריג געגען די בורען. אין דרום־אפריקא קוקט מען אויף הערצאג׳ן ווי אויף דעם פאקטישען יורש פון דעם בעריהמטען גענעראל באטא, דעם פיהרער פון דעם בורען־אויפשטאנד געגען ענגלאנד.

ביז נישט לאנג צוריק האבען די יודען אין דרום־אפריקא קוים בעמערקט אט דעם הויפטלינג פון דער יוניאן־רעגירונג. נישט אכטענדיג אויף זיין הויכען פאסטען (הערצאג איז פרעמיער שוין זינט 1924) איז ער פונדעסטוועגען פערטונקעלט געווארען פון זיין פארגענגער, דעם געוועזענעם פרעמיער, גענעראל סמוטס, וועלכער איז היינט דער פיהרער פון דער אפאזיציע. נאך היינט אפילו פערנעהמט גענעראל סמוטס א מעהר אנגעזעהענעם פלאץ אין דער עפענטליכקייט. דאס איז פשוט דערפאר, ווייל צוליב זיין אויסגעשפראכענער פריינדליכקייט צו ענגלאנד און צוליב זיין שטענדיגער פרא־בריטישער פאליטיק, ווערט דער געוועזענער פרעמיער גענעראל סמוטס, ביז איצט שטארק געשטיצט פון דער ענגלישער פרעסע, און זיין נאמען ווערט דארטען אפט און הויך דערמאנט.

טיילווייז ערקלעהרט זיך סמוטס׳עס גרעסערע פאפולאריטעט אויך דערמיט, וואס ער איז א מעהר פאליטערער דיפלאמאט איידער זיין געגנער, דער איצטיגער פרעמיער הערצאג. אבער די וואס זענען נאהענט בעקאנט מיט דער פאליטישער שטימונג אין לאנד, ווייסען, אז דוקא צוליב זיין איינפאכקייט און ווייניגער פאליטקייט, איז דער נאציאנאליסטישער פרעמיער הערצאג פיל מעהר צום הארצען די ברייטע מאסען, און דעריבער איז אויך זיין לאגע דארט א געזיכערטע. פאליטיקער זענען מיט דער מיינונג, אז גענעראל הערצאג וועט בלייבען פרעמיער אזוי לאנג ווי ער וועט אליין וועלען.

ביז איצט האט גענעראל הערצאג זיך צוריקגעהאלטען פון אינטערוויוס איבער יודישע ענינים. ער האט בכלל זיך צוריקגעהאלטען פון רעדען עפענטליך וועגען יודישע אנגעלעגענהייטען. אין אט דעם פרט איז ער דער היפוך פון דעם פרייהערדיגען פרעמיער, גענעראל סמוטס, וועלכער האט זיך ערווארבען א טיפע פערעהרונג צווישען די יודען אין דרום־אפריקע. יענער האט האט נישט איינמאל זיך ארויסגעזאגט זעהר ווארעם — אפט אפילו מיט בעגייסטערונג — פאר דער באלפור־דעקלאראציע און פאר׳ן אויפבוי פון א יודיש־נאציאנאלער היים אין א״י. פרעמיער הערצאג אבער האט, ווי שוין געזאגט, זיך צוריקגעהאלטען פון עפענטליכע אויסערונגען פאר יודען און יודישע ענינים. עס איז פאר מיר געווען בעזונדערס וויכטיג צו האבען אן׳אינטערוויו מיט איהם דוקא וועגען ענינים, וואס זענען שייך צו יודען, איך האב מיט איהם אזא אינטערוויו געהאט, און היינט בין איך איבערצייגט, אז פרעמיער הערצאג איז ביז איצט, ליידער, שלעכט פערשטאנען און נישט ריכטיג אפגעשאצט געווארען פון די יודען אין דרום־אפריקא.

גענעראל הערצאג איז נישט קיין דיפלאמאט און זיין ארט רעדען — וועגען וואס ער זאל נישט רעדען — איז א דירעקטע און אפענהארציגע. אין דעם פרט דערמאנט ער אן אן׳אמעריקאנער ביזנעסמאן: ער רעדט תמיד אהן אן׳אנשטעל, נאר דירעקט און זאכליך.

איך פרעג ביי איהם:

— איז פערהאן אנטיסעמיטיזם אין אייער לאנד?

און איך טראכט ביי זיך, אז עס איז אפשר

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען

נעמט אן פון 8–2 נ. מ. און פון 5–9 אוו.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.

פארבאשוונגען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאגעווניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

16 מיטוואך
יב
תשרי תר"צ

אקטאבער
זון-אויפגאנג 5,53
זון-אונטערגאנג 4.52

קאמף געגען פערברעכערישקייט צווישען מינדעריעהריגע

אויף נארוטאוויטש 41 אין זאל פון די געריכטס-פערהאנדלונגען איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די געריכטס-אפיעקונעס פאר מינדעריעהריגע.

אין אנהויב פון דער זיצונג האט דער ריכטער פאר מינדעריעהריגע ה' קנאפיק געהאלטען א רעדע אין וועלכער ער האט צווישען אנד. געזאגט:

אינ'ם נייעם קרימינעלען קאדעקס, וואס איז גילטיג פון 1. יולי 1929, איז א בעזונדער אפטיילונג געווידמעט די מינדעריעהריגע. די הויפט פארשריפטען פון דער געריכטס-פראצעדור זענען אין פיל פאלען אנדערע, ווי בנוגע ערוואקסענע, דאס איז א בעווייז, אז דער קאמף מיט דער פערברעכערישקייט צווישען די מינדעריעהריגע נעהמט אן נייע פארמען. אנשטאט דעם-פיזאיצטינען קאמף דורך בעשטראפען די מינדעריעהריגע ווערט אנגענומען פראקטישע (פערהיטונגס) מיטלען דורך ערציהונג. דאס געריכט פאר מינדעריעהריגע האט בעקומען א בכבוד'דיגע אויפגאבע איינצוציהען די מינדעריעהריגע אנטי-געזעלשאפטליכע יחידים צוזאמענצולעבען מיט דער געזעלשאפט און ערליך צו ארבייטען.

א וויכטיגער שריט מצד'ן געריכט פאר מינדעריעהריגע איז געווען דאס שאפען א קוראטארען-קרייז ביים געריכט, פון עהרען מיטארבייטער די געזעלשאפטליכע אויפגאבע פון די קוראטארען איז זעהר א וויכטיגע און פאדערט פיל ארבייט. מ'דארף בעארבייטען די פסיכיק פונ'ם קינד מאראלישע ווירקען אויף איהם און זיין אומגעבונג. דורך פערבעסערען זיין מאטעריע'ע לאגע, דורך מאכען איהם ווידערשטאנדספעהיג בנוגע פערברעכערישע אינסטינקטען און איינפליסען.

דערווייל קומט אויס אנצוהויבען דעם קאמף שוין מיט די פערברעכענס, וואס זענען שוין פעסטגעשטעלט געווארען ביים יחיד. די ברייטערע פערהיטונגס-מיטלען איז לויט'ן דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט איבערגעלאזט געווארען פאר דער קאמונאלער-מאכט און מיט איהר וועט אונז אויסקומען מיטצוארבייטען.

אין אונזערע ערציהונגס-מיטלען וועלען מיר זיך בעמיהען אויסצומיידען הארבע שטראפען, בפרט — טורמע און וועלען אנקומען צו זיי נאר אין אלע פאלען ווען קיין אנדערע מיטלען וועלען נישט קענען נוצען.

נאך דער ראזיגער איינלייטונג, האט די פערזאמלונג זיך בעשעפטיגט מיט פערטיילען די ארבייטען אין די סעקציעס (בילדונג, פינאנץ, ארבייטס-פערמיטלונג, מאטעריעלע שטיצע, פראפאגאנדע, סטאטיסטיק). קאאפטירען צום קרייז אנ'ערציהער-ספעציאליסט און דאקטאר-פסיכיאטאר אלס ראט-געבער, ארגאניזירען ביים געריכט פאר מינדעריעהריגע א ערציהונגס-בעראטונגס-שטעלע פאר עלטערען און קינדער; שאפען ביכער און זשורנאלען וועגען ערציהונג פאר די קוראטארען און וועגען דער אלגעמיינער טעטיגקייט פון די קוראטארען.

פאלשע בילאנסן פון דער פירמע העבלער

בארון העבלער בעקלאגט זיך, אז זיינע קינדער האבען איהם בעשווינדעלט

מיט א צייט צוריק האט זיך אין לאדז געקאכט מיט'ן ענין פון דער פירמע העבלער, אקציע געזעלשאפט אין וועלכער ס'זענען בעטייליגט גרויסע קאפיטאלען פון בעלגיען. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען א שטייער-אפערע און ס'זענען דאן ארעסטירט געווארען 2 פערזאן, וואס זאלען זיך געהאט געווענדעט צו דער פירמע מיט א פארשלאג פאר א געוויסער בעפרייונג צו פערקלענערען איהר דעם צו די הויך אויסגעמאסטענעם שטייער. איצט שטעלט זיך ארויס אז צווישען די אקציאנערען פון דער פירמע בארון ר. העבלער, וועלכער וואוינט אין בעלגיען און זיינע קינדער (די באראנען אריך און ארנו און טאכטער קארי מיט איהר מאן באראן קופנער) איז ענטשטאנען א סכסוך. דער בארון ווארפט פאר זיינע קינדער, אז זיי האבען איהם אפגענארט און כדי אנצוקויפען ביליגער זיינע אקציעס פון דער פירמע האבען זיי אויף צוזאמענגעשטעלט די ביכער, אז זיי זאלען ארויסווייזען א נישטיגען ריוח, וועלכער איז אין דער ווירקליכקייט געווען זעהר הויך.

פערשטעהט זיך, אז ביי אזא בילאנסירען די ביכער איז אויך אויסגעקומען צו צאהלען שטייערען פיל ווייניגער ווי דאס האט פערלאנגט די פינאנץ-קאמער.

עראפלאן-קאטאסטראפע

א קליינע פאניק צווישען די הענדלער אויפ'ן גרינעם מארק

(2) נעכטען איז אין לאדז פארגעקומען אן עראפלאן-קאטאסטראפע, וועלכע האט זיך צום גליק געענדיגט נישט גאר טראגיש.

ארום 12 א זייגער בייטאג האט זיך אין דער געגענד פונ'ם גרינעם מארק בעוויזען אן עראפלאן, וועלכער איז געפלויגען זעהר נידעריג, איבערן גרינעם מארק. דער עראפלאן האט זיך אנגעהויבען אראפלאזען אלץ נידעריגער אזוי, אז ביי די הענדלער און הענדלערינס אויפ'ן מארק איז נישט געבליבען קיין ספק, אז דער עראפלאן פאלט אראפ. עס איז ענטשטאנען א פאניק, די הענדלערינס האבען געכאפט זייערע קוישלעך און אנגעהויבען אנטלויפען.

דער פילאט האט זיך געגעבען אן עצה, כדי דעם עראפלאן ארויסצופיהרען אויף האלערס מארק. אויפ'ן וועג האט ער זיך פערטשעפעט אין א קוימען און איהם צובראכען.

מיט גרויס מיה האט זיך דעם פילאט דאך איינגעגעבען דעם בעשעדיגטען עראפלאן ארויסצופיהרען אויף האלערס מארק און דארט סטארטירען.

דער עראפלאן איז געפלויגען פון קראקא און טארן אין דעם 4-טען פליה-פולק.

דעם עראפלאן פון טיפ ברעגע האט געפיהרט סערזשאנט ערווארד ארקע און אבסערוואטאר פעליקס ציווינסקי.

פראטעסט פון שטאטישע בעאמטע

(—) אין פעראיין פון די אנגעשטעלטע אין די אינסטיטוציעס פאר עפענטליכען געברויך, איז פארגעקומען א רעלעגאטען-פערזאמלונג, וועלכע האט בעטראכט די פראגע וועגען פעסטשטעלען דאס דירה-געלד אין די שטאטישע הייזער, וועלכע זענען בעשטימט פאר די שטאטישע אנגעשטעלטע און לעהרער.

די פערזאמלעטע האבען אנגענומען א פראטעסט געגען די בעמיהונגען פון די הויז-בעזיצער אז דאס דירה-געלד זאל געהעכערט ווערען, ווייל דאן וועלען זיי געמוזט רעדוצירען פון די דירות. די פערזאמלונג האט אויך אנגענומען א פראטעסט געגען דער אויפזיכטס-מאכט, וועלכע שטערט דעם מאגיסטראט צו פערלייכטערען די לאגע פון זיינע אנגעשטעלטע. דער פראטעסט איז איבערגעשיקט געווארען צום מאגיסטראט און צו דער וואיעוואודזטווע.

מען וועט טאקע בויען אין לאדז א ראדיא-סטאציע

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז שוין די פראגע וועגען אויסבויען א ראדיא-סטאציע אין לאדז פאזיטיוו דערלעדיגט געווארען. נעכטען האט אין לאדז געווילט א קאמיסיע פון פוילישען ראדיא מיט'ן דירעקטאר כאמעץ בראש. ער האט אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן דירעקטאר פון דער לאדזער עלעקטראווניע ה' אולמאן און ס'איז בעשלאסען געווארען, אז די עלעקטראווניע וועט איבערנעהמען די ארבייטען ביי דער לאדזער ראדיא-סטאציע, וועלכע וועט אויסגעבויט ווערען אין לובלינעק, ביים פליה-פלאץ. די קראפט פון דער לאדזער סטאציע וועט זיין אנדערטהאלבען קילאוואט און די פאליען לענגע 200 מעטער (קורצע פאליעס). די לאדזער סטאציע וועט איבערנעהמען הויפטזעכליך טראנסמיסיעס פון ווארשא, קאטאוויץ, ווילנא און מ'וועט זיי קענען איבערנעהמען דורך ביליגע אפאראטען.

די לאדזער סטאציע וועט אנגעבען ווירטשאפטליכע ידיעות, וואס וועט קענען ברייט אויסגענוצט ווערען פאר דער פראפאגאנדע פון טעקסטיל-אינדוסטריע. די בוי-ארבייטען ארום דער נייער סטאציע זאלען אנגעהויבען ווערען נאך היי-יאהר.

א פאטער-מערדער פאר'ן געריכט

(2) אין קרייז-געריכט איז נעכטען בעהאנדעלט געווארען פאלגענדער פראצעס, וועגען א פאטער-מארד.

דעם 9. יוני אין אווענד איז אין דער וואוינונג פון זיינע עלטערן געקומען דער 27-יעהריגער פעליקס מאלעצקי א טויט-שכורער און אנגעהויבען זיך קריגען מיט זיין יונגערען ברודער און מיט'ן פאטער אנטאני מאלעצקי.

אנטאני מאלעצקי האט געוואלט דעם שכור'ען זוהן ארויסווארפען, דער שכורער האט זיך נישט געלאזט, עס איז ענטשטאנען א אמפעריי, בעת וועלכער דער שכורער האט דעם פאטער א קאפע געטאן מיט'ן פוס אין בויך אריין אזוי אז עס האט ביי איהם געפלאצט א קישקע. אין א פאר טאג ארום איז דער פאטער אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל געשטארבען.

בעת'ן געריכט האט פעליקס מאלעצקי ערקלעהרט, אז ער איז אין דעם אומגליקליכען אווענד געווען אינגאנצען שיכור און געדענקט גארנישט.

די עדות בעווייזען אויך לטובת דעם בעשולדיגטען.

דאס געריכט האט פער'משפט דעם נישט-ווילינען פאטער-מערדער אויף 6 חדשים טורמע.

Dr. A. MAZUR

ספעציאליסט פאר האלז-, נאז- און אויערן-קראנקה
65 ווסכאדניא 65, טעלעפאן 10-66.
נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמיטאג און פון 4 ביז 6 אין אווענד.

די שטאטישע בוי-אקציע

(מ) די בוי-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט בעטראכט דעם פראגראם פון איהר טעטיגקייט אויפ'ן קומענדיגען בודזשעט-יאהר 1930–31.

ס'איז בעשלאסען געווארען זיך צו בעמיהען אינ'ם לויפענדען יאהר אויסצופערטיגען 12 הייזער אויף קאנסטאנטינער פאלעסיע און ווייטער צו בויען שול-לאקאלען.

צום סוף איז ארומגערעדט געווארען דער ענין וועגען ברוקירען די גאסען און דאס אויספערטיגען פונ'ם קאשטשושקי-דענקמאל.

צוזאמענפאהר פון הויז-בעזיצער

(ב) פון לאדז איז נעכטען ארויסגעפאהרען קיין ווארשא א דעלעגאציע פון הויז-בעזיצער, וועלכע וועט אנטייל נעהמען אין דעם אלפוילישען צוזאמענפאהר פון הויז-בעזיצער. דער צוזאמענפאהר הויבט זיך אן היינט, און עס וועלען בעהאנדעלט ווערען הויפטזעכליך די פראגען וועגען אויפלעבען די בוי-בעוועגונג אין לאדז.

רעדוצירען דעם שול-פראגראם

(ב) ווי עס אינפארמירט דאס שול-קוראטאריום זאל צום סוף פון היינטיגען חודש פארקומען אין ווארשא א צוזאמענפאהר פון די מיטעל-שול-וויזיטאטארען און לייטערס פון אלע אפטיילונגען פון די שול-קוראטאריומס. אויף דעם צוזאמענפאהר זאל בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען רעדוצירען דעם שול-פראגראם און אויסשטרייכען אינגאנצען איבריגע געגענשטאנדען פון די שול-למודים.

הנחות פאר אויסלענדישע סטודענטען

סטודענטען, וועלכע שטודירען אין בעלגיען און פראנקרייך און ווילען נעניסען פון באהן הנחה-בילעטען או זמן וויזעס, ווערען געבעטען זיך צו מעלדען אין לאקאל פון ס. ק. „חשמונאי" גדאנסקא 40 ביז ר. 20 ר.ח. צווישען 6—8 אין אווענד.

רשימות פון יאהרגאנג 1907, 1908 און 1909

(—) היינט, מיטוואך, דארפען זיך מעלדען אין לאקאל פון מיליטעריש-פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פיעטריקאווער 212) פון 8 פריה ביז 3 נאכמיטאג די יונגעלייט, וואס זענען געבוירען געווארען אין 1909 י. וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח (פון 3 פאליציי-קאמיסאריאט און וואס זייערע נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

Z Ż

מארגען — די, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 4-טען פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען.

A B C D E F G

קאנטראל-פערזאמלונגען פון יאהרגאנג 1904 און 1889

(וו) היינט דארפען זיך צו די קאנטראל-פערזאמלונגען צושטעלען

אין פ.ק.או. I (נאוואטארגאווא 18) שערעגאוועצעס פון רעזערוו און לאנד-שטורם מיט און אהן געוועהר (קאטעגאריע A C1 C2 און D) וואס זענען געבוירען געווארען אין 1904, וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11. פאליציי-קאמיסאריאטען און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף B

מארגען — D E

אין פ.ק.או. לאדז II (נייע ציגעל-גאס 51) די געבוירענע אין 1889 י., וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1. פאליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

L Ł M N O P R S T U W Z Ż

מארגען — פון 4. קאמיסאריאט

A B C D E F G H I J

אומזאץ-שטייער

(ב) ווי עס אינפארמירט די פינאנץ-קאמער אין לאדז איז נעכטען געווען דער לעצטער טערמין איינצוצאהלען די דריטע ראטע אויף דעם אומזאץ-שטייער אויפ'ן יאהר 1929. פון היינט אן וועלען צוגערעכענט ווערען פראצענטער פאר אפשלעפען.

דעם הכנסה-שטייער וועט מען קענען איינצאהלען ביז'ן 1 נאוועמבער.

האלט ריין אייערע הייזער

(מ) לויט'ן פארשלאג פון דער סאניטאר-אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט די שטעטישע סטאראסטווא בעשטראפט די הויז-אייגענטימער פון נאווא-זארזשעווסקא 7 אויף 21 טעג אומבעדינגטען ארעסט. אויך דער הויז-אדמיניסטראטאר מאכעלגאלק האט בעקומען די זעלבע שטראף פאר אנטי-סאניטארען צושטאנד אין זייערע הייזער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), מילער (פיעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15), פערעלמאן (ציגעל-גאס 64), ניצוויאראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 37), ז. יאנקיעלעוויטש (אלטער-מארק 9).

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
איינענע פראצאוניע פון זעלטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, חוץ: הקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט-ליבער פיס, נארסעטען א. ז. וו. עמפפאנגט פון 5—7 אוונט

צוריי נעקעהרט.

ס'איז שטענדיג געווען אזוי

אמאל האבען זיך פרויען געבאדען נישט צוליב ריינקייט, נאר צוליב שעהנקייט

פון קלארא לעווין

נישטא וואס צו לייקענען — דער גרעסטער פערלאנג פון יעדער פרוי איז צו זיין שעהן. חכמה, רייכטום, מאכט, וועלכע פרוי וואלט נישט דאס אלץ מקריב געווען פאר א שעהן, יונג פנים'ל? וויל שעהנע פרויען האבען אין לוף פון יאהרהונדערטער געהאלטען אין זייערע הענד דעם שיקזאל פון אימפעריעס און מעגערישע הערצער. און אפשר איז דער געהיימער חלום פון די מעהרסטע פרויען.

כדי צו זיין שעהן, דארף מען אויך קענען זיך מאכען שעהן, דארף מען קענען צוהעלפען דער נאטור דארט, וואו זי איז געשטרויכעלט געווארען. און ווער עס מיינט, אז אט די דעליקאטע הילף, די פערצווייגטע קונסט פון זיך שעהן מאכען איז א פראדוקט פון אונזער צייט, דער האט א טעות. און ווען עלטערע פרויען הויבען אן בעוויינען דעם איצטיגען דור מיידלעך, זייער אויסבעלאסענקייט, פאמס-רויטע ליפען און געפודערטע נעזלעך, און אז קיינמאל האט מען אזוינס אויף דער וועלט נישט געזעהן, — זאגען אט די פרויען אדער נישט אויפריכטיג מיט זיך אליין, אדער זיי ווייסען נישט, אז די דאקומענטען פון דער געשיכטע דערצעהלען אונז, אז אייביג, אין אלע צייטען האבען פרויען געזוכט צו זיין שעהן.

„ווען איך בין געווען א יונג מיידעל, פלעגען פרויען זיך נישט פארבען און נישט אויספליקען זייערע ברעמען" — שרייבט אן אמעריקאנערין, וועלכע איז געווען יונג מיט דרייסיג יאהר צוריק. און זי מיינט עסמסתמא. און דאך איז אין יענער צייט געווען גוואלטיג פאפולער אין אמעריקא א געוויס בוך וועגען שעהנקייט. דער נאמען פון בוך איז געווען „חוה'ס ווערטערבוך", און די פערפאסערין איז געווען א געוויסע מארקיזע דע-פאנטענוי. עס איז פול מיט עצות, ווי זיך צו פודערען און פארבען אזוי, אז עס זאל נישט זיין קענטיג פאר'ן פרעמדען אויג. „וויל פודער און פארב", שרייבט זי, „סיידען ווען זיי ווערען געברויכט זעהר פארזיכטיג און אויף אן ארטיסטישען אופן, וועלען מאכען א שלעכטען נאמען דער אנשטענדיגער פרוי. און דאס דארף זיין געוויג, אז א פרוי זאל זיך שטארק איבערלייגען, איידער זי נעהמט זיך צו אזא נישט-צניעה'דיגער ארבייט".

און ווייטער שרייבט זי:

„צום בעדויערען מוז איך זאגען, אז פודער און פארב ווערען געברויכט נישט נאר פון שוואכען געשלאכט אין אונזער דעגענערירטער, אבנארמאלער צייט (און דאס איז דאך געשריבען אין די „גוטע אלטע צייטען" — מיט גאנצע דרייסיג יאהר צוריק), נאר געוויסע פראנצען, וועלכע מען בעגעגענט אין ניו-יארק און אין איירארפע, זארגען אזוי שטארק וועגען זייערע „קאמפלעקציעס", אז זיי שעהמ|ען זיך נישט צו בענוצען מיט קאסמעטיק".

אזוי זאגט זי מוסר און גיט פונדעסטוועגען פראקטישע עצות אויף אזעלכע פיער הונדערט בלעטער פון איהר בוך. זי וואונדערט זיך, למשל, פארוואס פרויען בעשמירען זייערע פנים'ער מיט זאלבען און פודערס, וועלכע נארען קיינעם נישט אפ. אויב די נארישע איידעלע פרויען מוזען שוין געברויכען פודער, טא פארוואס ניצען זיי נישט בעסער היימיש געמאכטען פודער, לויט די רעצעפטען, וועלכע זענען פארבליבען פון די קורטיזאנען, וועלכע האבען בעשיינט דעם הויף פון לואי דעם פערצענטען, אין פראנקרייך? און די מארקיזע איז גוט גענוג גלייך טאקע צו געבען דעם נויטיגען רעצעפט.

געוויס, די שעהנהייטען פון פראנצויזישען הויף האבען גענוג שווער געארבייט אויף זייער שעהנקייט. זיי האבען זיך זעלטען ווען געוויזען פאר דער ליכטיגער וועלט אהן דעם שיצענדיגען פאנצער פון קאסמעטיק. די קורטיזאנע, מאדאם דיובארי, די מיט די בלויע אויגען, בלענדענדער הויט און גאלדענע האר, האט זיך עס איינמאל צוליב א קאפריז, פערגינען, און אט וואס וועגען דעם האט געשריבען אזא בעריהמטע פערזענליכקייט, ווי האראס וואלפאל אין א בריף צו א פריינד:

„מאדאם דיובארי איז געקומען צום באל א נישט-געפודערטע, נישט-געשמינקטע. און דאס איז געווען זעהר קאמיש. עס האט זי געמאכט אויסזעהן זעהר אויספאלענד צווישען פובליקום".

דיובארי האט קיינמאל מעהר נישט ריזיקירט אויסצוזעהן אזוי „קאמיש". און וואס פאר א מאכט איז געלעגען אין איהרע הענד א דאנק איהר פארזיכטיגקייט! מיליאנען פראנקען זעלטענסטע ציהרונג, זעלטענסטע שפיצען, אלע אוצרות פון שטאט — זענען געפלאסען צווישען איהרע קליינע פינגער.

אבער נישט נאר קאסמעטיק האט געהאלפען פרויען זיין שעהן אין אלע צייטען. א וויכטיגע ראלע האבען אויך שטענדיג געשפילט די ספעציעלע בעדער, אין וועלכע ס'פלעגען אריינגעמען ווערען פערשידענע קרייטיכער אדער זאלצען, אדער אנדערע סובסטאנצען, וועלכע פערשעהנערען די הויט. אזוי פלעגט פאפעא, דאס שעהנע ווייב פון נערא, זיך באדען אין אייזעל-מילך, אין וועלכער ס'פלעגען זיין איינגעווייקט סאלאט-בלעטער. איזאבעלא פון בייערן, דאס ווייב פון קארל דעם פערטען, פלעגט יעדען טאג זיך באדען אין דעם זאפט פון פאזשאמקעס. די פראנצויזישע קורטיזאנעס האבען זיך געבאדען אין וואסער געמישט מיט לייןאייל. און מאריא טשעטווערטינסקיא, די פאוואריטקע פונ'ם רוסישען קייזער, אלעקסאנדער דעם ערשטען, פלעגט יעדען פריהמארגען אריינשפרינגען אין א צעבער מיט שפאנישען וויין. ניגאן לענקלא, זאגט מען, האט געהאט צו פעררדאנקען איהר וואונדערליכער הויט-פארב ביז'ן טיפען עלטער דער מעגליכער באד, וועלכע איז בעשטאנען פון מילך געמישט מיט אוימיל און א ספעציעלען וואסער. אן אנדערע שעהנהייט, מאדאם טאליען, האט זיך א גאנץ יאהר געבאדען אין מאלינעסזאפט. אין דער צייט פון סעזאן, ווען מאלינעס ווערען רייף, פלעגען עס איהרע דינער צוגרייטען אין ריזיגע קוואנטיטעטען. דעם זאפט פלעגט מען אריינגיסען אין אומצעהליגע פעסער פון צעדערהאלץ, וועלכע מען האט געהאלטען אין קעלער פון הויז.

עס קלינגט פשוט אומגלויבליך די מעשה, וועלכע מען דערצעהלט וועגען דער קעניגין עליזאבעט פון אונגארן, וואס איז אלט געווען זיבעציג יאהר און געווען נאך אלץ אזוי רייצענדשעהן, אז דער אכצעהן-יעהריגער יונגעל, דער גרויס-הערצאג פון ליטע, האט זיך שטערבליך פערליבט אין איהר און אזוי לאנג געבעטען, אז זי זאל מיט איהם חתונה האבען, ביז זי האט איינגעוויליגט. און איינגעהיט האט זי איהר שעהנקייט, זאגט מען, א דאנק א געוויסען פארפום און א טואלעט-וואסער, מיט וועלכען זי פלעגט זיך וואשען.

קרובהשאפט פון יודען און האלענדער

(ענדע פון 3-טע זייט).

טאקטלאז פון מיין זייט צו שטעלען איהם די דאזיגע פראגע אזוי דירעקט; בפרט אז דעם אינטערוויאו מיט איהם האב איך געהאט אין זיין פריוואטען וואגאן אויפ'ן צוג, מיט וועלכען ער איז ארויסגעפאהרען איבער'ן לאנד בעת דער וואהל-קאמפאניע.

אבער זיין ענטפער איז געווען פונקט אזוי קלאהר און דירעקט — אזוי ווי ער רעדט שטענדיג:

— געוויס — ענטפערט ער — איז דא פערהאן א שארפער ראסען-געפיהל און א געוויסע אומפריינטשאפט צווישען קינדער פון פערשידענע ראסען און נאציאנאליטעטען אין דרום-אפריקא. עס איז פערהאן א געוויסע גאוה'דיגע בעציהונג צו אנדערע מצד פון מיינע ענגליש-רעדענדע פריינט. און עס איז אויך קיין ספק נישט, אז אזעלכעס העלפט אודאי נישט איינצושטעלען נאהענטע קרובת'שאפט צווישען די פערשידענע ראסען און נאציאנאליטעטען דא אין לאנד. אין אט דעם פרט זענען די יודען נישט קיין אויסנאהם. אויך די האלענדער זענען אין אן'ערהנליכער לאגע. ראסען-געפיהל, אפילו ווען דאס איז אנגעווענדעט בלויז אויף בריטישע פאדערונגען דא אין לאנד גופא, איז זיכער נישט קיין טובה פאר'ן לאנד. דער יוד דא פיהלט זיך, גאנץ נאטירליך, פאר א פול-בערעכטיגטען בירגער פון דרום-אפריקא. דאס געפעהלט מסתמא נישט זיינע ענגליש-שפרעכענדע מיטבירגער. זיי וואלטען וועלען אז ער זאל זיין דורכאויס ענגליש. אט אזוי, ארום טרעפט אפט, אז דער יוד פיהלט זיך בע'עולה'ט סיי אלס יוד און סיי אלס בירגער פון דרום-אפריקא. אבער, אויב דאס איז טאקע אזוי, איז דערין זיכער נישט שולדיג נישט דער יוד און נישט דער האלענדער.

אויף מיין פראגע צי האט די יודישע בעפעלקערונג פיל מיטגעהאלפען אין דעם וואוקס און ענטוויקלונג פונ'ם שטאטען-פערבאנד אין דרום-אפריקא, ענטפערט דער פרעמיער מיט א ברייטען שמייכעל און זאגט:

— דאס נויטיגט זיך נישט אין קיין שום בעווייזען! איהר זייט דאך מסתמא געווען אין יאהאנעסבורג, געזעהן די שטאט און דאס יודישע לעבען און שאפען דארט, דארפט איהר נישט קיין בעסערען ענטפער. עס קאנען נישט זיין קיין צוויי מיינונגען וועגען דעם יודישען בייטראג צום וואוקס פון אונזער יונגער מדינה, גרויס איז אט דער בייטראג און פערנעהם און אין זיין פילזייטיגען בעדייט. אין אגריקולטור, אין מינערייען, אין האנדעל, אין פינאנץ, אין געזעצגעבונג און אין פיל אנדערע פרטים האבען די יודען מיטגעארבייט זעהר נאהענט מיט אלע אנדערע בירגער. א סך פון די וויכטיגסטע פאסטענס אין דעם בורען-קריג זענען געווען בעזעצט פון יודען. אין אלע אפטיילונגען און אויף אלע געביטען פון נאציאנאלער טעטיגקייט האט דער יוד דא גענומען א גלייכען אנטייל און געטראגען אויף זיך א גלייכען טייל פון דער לאסט. דער יוד איז דא בעהערשט פון זעלבען גייסט און דעמזעלבען נאציאנאלען געפיהל ווי דער האלענדער, און ביידע ווילען זעהן א גרויס, רייך און מעכטיג דרום-אפריקא. איך בין איבערצייגט, אז דער יוד און דער האלענדער האבען א שטארקע עהנליכקייט צווישען זיך אין א סך כאראקטער שטריכען — בעזונדערס אין זייער סבלנות, אין זייער פעהיגקייט איבערצוטראגען נגישות, און אין זייער שארפען חוש-היושר.

פרעמיער הערצאג האט אויך גערעדט וועגען דער יודישער אויפבוי-ארבייט אין פאלעסטינא און יודישער קאלאניזאציע אין סאוויעטען-רוסלאנד — און האט ארויסגעוויזען גרויס בקיאות אין אט די ביידע ענינים. איך האב זיך אפילו געוואונדערט: ווי קומט ער צו זיין אזוי נאהענט בעקאנט מיט געוויסע דעטאלען פון אט די יודישע ענינים? ענטפערט מיר דערויף דער פרעמיער, אז עס איז זיין אינטערעס, אלס דער פיהרער פון דער רעגירונג, צו זיין נאהענט בעקאנט מיט אלע אזעלכע טעטיגקייטען פון אינטערנאציאנאלען כאראקטער, און ער דריקט דערביי אויס זיין האפנונג, אז גאר בקרוב וועט זיין רעגירונג האבען דיפלאמאטישע פערטרעטער אין אלע לענדער. מיט אפצווייגונגען אין אלע גרעסערע שטעט פון יעדען לאנד.

דער מאלפע-מענטש

(סענסאציאנעלער ראמאן)

גרעגארי האט זיך א ווארף געטון צו איהר און פערשטעלט איהר דעם מויל מיט'ן האנד.

— דו פערפלוכטער טייוועל! — האט ער ארויסגעציסט.

אין דעם מאמענט האט אבער עמיצער אנגעקלאפט אין דער טיר.

דער בראנעט האט זיך אומגעקעהרט און עפיס א געשריי געטון אויף מאלאיש.

דעם ענטפער האט מאריס נישט געהערט.

— הערט נאר! — האט זיך גרעגארי אפגערופען, בעהערשענדיג זיך — איצט ווארט אויף מיר פאס, און איך דארף מיט איהם רעדען דערנאך וועלען מיר שמועסען וועגען אונזערע ענינים.

ער האט זי אפגעלאזט, צוגעגאנגען צום טיש און א דריק געטון דעם קנעפעל, וואס האט געבראכט אין בעוועגונג דעם געהיימען מעכאניזם פון דער טיר, הינטער וועלכער ס'איז געווען באגוס וואוינארט.

— געהט אריין אהין, און ווארט א ביסעל. אין פינף מינוט ארום וועל איך אריינקומען צו אייך.

סטעללא האט מיט חשד געקוקט אויף דער טיר, וואס האט זיך אומגעריכט געעפענט אין דער וואנד.

— ניין, איך וועל בעסער פאהרען אהיים. מארגען וועלען מיר פארזעצען אונזער געשפרעך. איך האב זיך א ביסעל געהיצט, און אנגערעדט א סך נארישקייטען. איהר זענט אבער אליין שולדיג, גרעגארי, וואס איהר האט מיך אויפגערעגט. מיט אייך, טרעפט אמאל איז זעהר שווער צו שמועס'ן.

— גייט אהין! — האט גרעגארי איבער'געחזר'ט, אנווייזענדיג מיט דער האנד אויף דער אפענער טיר, און דאס פנים זיינס איז פינסטער געווארען.

— ניין! — האט סטעללא אויסגערופען, בלאס ווערענדיג און מאכענדיג א פאר שריט אויף צוריק. — איהר מיינט, איך ווייס נישט? דאס איז באג'ס בעהעלטעניש! איהר אויסוואורף, איהר ווילדע חיה, איהר!

אויף גרעגארי'ן איז געווען א שרעק צו קוקען.

זיין פנים האט זיך איינגאנצען פערקרימט און אין די אויגען זיינע האט געגלאנצט שגעון.

שמיקענדיג זיך, האלטענדיג זיך קוים אויף די פיס פאר שרעק, האט זיך די יונגע פרוי צוגעשפארט צו דער וואנד.

ביסלעכווייז איז גרעגארי געקומען צוריק צו זיך.

— טא געהט אריין אין דעם קליינעם צימערל דערנעבען, און ווארט דארט אויף מיר. — האט ער שארף א זאג געטון, אפנעצענדיג זיך מיט דער צונג די פערטריקענטע ליפען.

מאריס האט בעוויזען אויפצוהויבען זיך פון דער פאדלאגע און צושפארען זיך אין דעם טונקעלען ווינקעל הינטער דער פארטיערע, בעת דער טעפיך האט זיך אונטערגעהויבען און די יונגע פרוי איז אריין אין צימער.

— דא איז פינסטער! — האט זי פערצווייפעלט אויסגערופען.

— אויפ'ן טיש שטעהט א לאמפ און צינדהעלצלעך!

דער טעפיך האט זיך ארונטערגעלאזט.

אין קאבינעט האט זיך צוגעמאכט די טיר, און ס'האט א קלאפ געטון דער שלאס.

מאריס האט נישט געוואוסט, וואס ער זאל דא איצט אנהויבען צו טון.

סטעללא איז געשטאנען צוגעשפארט צו דער וואנד, און נישט קאנענדיג זיך דעצידירען אויף מאכען א שריט אין דעם פינסטערען צימער.

ער האט זיך פאמעליך א רוק געטון, צום פענסטער, בעמיהענדיג זיך נישט צו טומלען.

זיין פוס האט אומגערן פערטשעפעט א שטול.

— ווער איז דא? — האט דערשראקען אויסגערופען די אקטריסע — גרעגארי!? איהר זאלט זיך נישט וואגען אנצוריהרען מיך, גרעגארי!

דער צימער איז פול געווארען מיט היסטערישע געשרייען.

מאריס איז פערבייגעלאפען נעבען סטעללא'ן, און דורכ'ן פענסטער אראפגעשפרונגען אין גארטען.

הינטער איהם האט זיך געטראגען א הארצרייסענדער געשריי.

מאריס האט זיך א יאג געטון צום טויער.

איהם האבען אנגעיאגט עמיצענס שנעלע, וויכטע שריט.

דער געהיים-אגענט האט זיך ארומגעקוקט, און דערזעהן באג'ן.

ווי-אזוי דער אראנג-אוטאנג איז אנגעקומען אין גארטען האט זיך מאריס נישט געקאנט דערקלערען.

זיין האנד האט זיך אינסטינקטיוו אנגעכאפט פאר'ן טאש, וואו ס'איז געלעגען דער רעוואלווער.

אין טאש איז דער רעוואלווער נישט געווען.

משמעות ער איז ארויסגעפאלען, ווען ער איז אראפגעשפרונגען פון פענסטער.

די שנעלע שריט פון דער מאלפע האבען איהם אנגעיאגט...

פארענט האט זיך אין פארקאן געשווארצט דאס טירעל.

אבער דאס טירעל איז געווען פערשלאסען.

ווען דאס טירעל וואלט אפילו אפען געווען, וואלט דאך די וואנד נישט געקאנט צוריקהאלטען די מאלפע פון איהר פערפאלגען.

אין דער נאכט-טונקעלקייט האט ער דערזעהן פאר זיך צוויי אנגעצונדענע ליכטענדיגע אויגען פון דער חיה...

קאפיטעל אכצעהן

עלמערס ווענסטעל-טאש

מאריס האט זיך מכין געווען אויף א גרויזאמען קאמף.

צו זיין פערוואונדערונג אבער האט זיך דער אראנג-אוטאנג אפגעשטעלט, אויסגעשטרעקט פארויס דעם קאפ, און אומרוהיג אריינגעצויגען מיט די ברייטע נאזלעכער די לופט.

אין חלל האט אפגעהילכט א לייכטער קורצער פייף.

די מאלפע איז מיט א טויבען געשריי אפגעשפרונגען אויף צוריק.

מאריס האט זיך ארומגעקוקט.

נעבען פארקאן איז געשטאנען א קליין בראנזען מענשעל, וועלכען ער האט מיט צוויי טעג געטראפען אויפ'ן וועג פון טשיטשעסטער צו „גריף-טאוערס".

אין דער האנד פונ'ם מאלאי'ער האט א בלישטש געטון א שטאלענער קלינגעל.

דאס איז געווען א שווערד — אזא סומאטרער שווערד, ווי ס'איז געהאנגען אין גרעגארי פענ'ס קאבינעט...

פיש ביליג

מיר מאַכען בעקאַנט, אַז אין דער [illegible] מיט 40 און 50 גר. ביליגער ווי איבעראַל!

פיש=האַלע

נייע גאַס 4 (נאָך לודקאָ)

בעקומט מען אַלע סאָרטן לעבעדיגע און טויטע

פיש

קומט און איבערצייגט אייך

Kino MIMOZA

ul. KILIŃSKIEGO 178.

היינט און פאָלגענדע טעג !!!

גרויסע פרעמיערע! גרויסע פרעמיערע!

ליבעס=פלאַם

(ŻAR MIŁOŚCI)

צום בילד וועט צוזינגען אַ גרויסער רוסישער כאָר פערשידענע רוסישע לידער.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51 78

הויט און וועניריש קראַנקה

[illegible] און ליכט=לאַבאָרט

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

צוריקגעקעהרט

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 41.

טעל. 84-72

נעמט אָן פון 6—8 אָוונט.

ענדליך

האָבען זיך אַלע איבערצייגט אַז די פאַטענטירטע

פעלד-בעטען

PALMA-PATENT וועלכע זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מאַרקע זענען די פראַקטישסטע און דויערהאַפטסטע מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר, עמפפעהלען מיר אויף לאַגער.

אויסערדעם בעזיצען מיר אין אַ גרויסען אויסוואַהל ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, מיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. מעטער-מאָס.

גאַבעטע, שאַסקאָווע און קאַנאַדיסקע

מאַטראַצען, קאָזעטקעס און טאַפטשאַנעס

בעמערקונג: בעטלעך מיט וועגעלעך הויס און גרויס 17 זל., פאָלאָווע-בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג. -- פאַבריקס-פרייזען. -- וועטליכע רעפּעראַטורען.

הורט לאָדז, פאָלנאַצנאַ 24, טעל. 31-85 דעטייל

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

אין ערצטליך=דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערען קר. 10—11 2—3 6—7

ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2

ד"ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען 1—2 פאָלאַק 6—7

ד"ר יוסטמאַן נערוועז קראַנקהייטען 12—2 און וגנ.

ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען 10-12 4-6

ד"ר פאָפּיערני פרויען און געבורטס-הילף 11-1½ 3-6

ד"ר קאַנטאָר כירורגיש-קראַנק. 4½-5½ און 1—2

ד"ר ווייגנבערג אינג. הערץ לונגען 12—1, 6½—7½

ד"ר סטופעל רענטגען 12—2, 4—6

א. גראָדענטשיק צאַהן-ערצט 3—7

נ. ראָזעס צאַהן-ערצט 5—8

צאַהן-פּאַנגדהאַלונג, בעליכטונגען, קוואַרצען, מאַסאַזש א.א.וו.

בייַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען=אינסטיטוט

[illegible] פון הויט קראַנקהייטען דורך קאַפּ (פּאָרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטראָליזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קאָרס פאַר שטאַמלער. איספּיגונגען שפּריץ (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

ווייזט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

כ'האָב איבערצוגעבען 25—20 צענטנער לעבעדיגע

קאַרפען

2—3 פונטיגע.

אָנמעלדונגען צו

Franciszek Kutzman

Rakoniewice

pow. Wolsztyn.

האַללאָ! האַללאָ!

קלינגט טעל. 1.63-30

„Pogotowie krawiecka Kiersza" 91 זשעראָמסקאָ

רוני-געטעלעכ. — מאָסענמאַלע אויספּרייַשונג פון גאַרניטור 3 זל. א קלייד 2.80 זל. פּאַלטען פאַר 3 זל. צונאַמען מיט'ן אָפּנעמען און אָפּשיקען. עקספּרעס איבער בעזאַשען, בעפאַרבט, איבערגעאַרבעט, בעניצעגעט, קינסטליך בעצערעכנט.

10075

Dr. W. ŁAGUNOWSKI

Specjalista chorób skórnych, wenerycznych i moczopłciowych

przeprowadził się na ul.

Piotrkowskiej 70

róg Traugutta).

Przyjmuje od 8^30 do 10^30 rano, od 1-ej do 2^30 pp., od 6 do 8^30 wiecz.

w niedziele i święta od 10 do 1-ej.

א קירזשנער געזעלען

אַ העפטער אָדער אַ שליסער

קענען זיך מעלדען

ביי וועגמאַן

בושעזשינער 59 a.

לעכער מאשינאווע

ווערען אָנגענומען אויסצו-נייהען צו ביליגע פרייזען

ביי ג. נאָרדמאַן

29 צעגעלניאַנאַ 29

א האַנד=נייהער

און א לערן=יונגעל ווערען געזוכט ביים דאַמען שניידער בעשטעלט דוד פלאַסטער

של. 1 מאַי 9,

אכטונג, פריזיערס און סוחרים!

קעלנישע וואַסער

צו פאַבריקס=פרייזען עמפּפעהלט

Skład Apteczny J. CHANACHOWICZA, Pomorska 23

פאַר אַב'אָפּצאָהל

פון איינציגע 5 זל. מאָנאַטליך

נעהמען מיר אָן צו שטענדיגער קאָנסערווירונג פון ראַדיאָ-אַפּאַראַטען אַלע סיסטעמען, צוזאַמען מיט'ן לאַדענען אַקומולאַטאָרען און אויך מיט'ן רעפּערירען. אַ גרויסע בעקוועמ-ליכקייט פאַר אַלע בעזיצערס פון אַפּאַראַטען ווייל ס'פאַלט אויס אַ שטענדיגע זאָרג פון ניסט-פונקציאָנירונג אין טעג, וואָס זענען נויטיג

Polskie Radjo

Inż. J. KRZYŻANOWSKI i S-ka

Andrzeja Nr. 4.

כי יהי' ריב בין אנשים ונגשו אל המשפט !!!

זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין

רעכטסקאָנסולענטען=ביוראָ צו ה'

י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

טעלעפאָן 47-79

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי בּיטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָ=קאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיע=טשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, שותפות=אַקטען וועגען דירות אין אויסלאַנד ראַזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט

פּעטריקאָווער 17.

די 20 יאָהר עקזיסטירענדע פּאַסאַניר- און הוט-פאַבריק פון

R. Rozental

לאָדז, זאַוואַדזקאַ 10 (אין 2-טען הויף)

נעהמט אָן זעמטליכע רעפּעראַטורען און צו פּאַסאַ-נירען פון פערשידענע מענער-, אויך דאַמען-היטען צו מעסיגע פּרייזען. רעעלע בעהאַנדלונג!

פערלוירען געגאַנגען

אויפ'ן בית החיים אַ וועקסעל אויף 100 זלאָטעס, אויסשטעלער נירענבערג, זשיראָ ל. פּיעטרקאָווסקי, צאָהלבאַר דעם 1/12 1929, ווי אויך אַ פּראָטעסט אויף 145 זל., אויסשטעלער ה' האַמער, זשיראָ ל. פּיעטרקאָווסקי. דער ערליכער געפינער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען צום מצבה-קריצער פּראַנ-ציסקאַנער 17, פּיעטרקאָווסקי. גלייכצייטיג ווערען די וועקסלען ערקלערט פאַר אונגילטיג. 10066

שפּאַרט געלד!

די גוט בעקאַנטע און לאַנג עקזיסטירענדע פּראַ-צאָווניע פון קראַוואַטען און בינדעס, עמפּפעהלט צו די קומענדיגע ימים-טובים אַ רייכען אויסוואַהל פון פערשידענע בינדעס, קראַ-וואַטען און שלייפען.

בעמערקונג: ס'ווערען אויך איבערגעאַרבייט פון אַלטע בינדעס אויף נייע בינדעס און שלייפען ווי אויך פון נייע שטאָפען, צו זעהר ביליגע פּרייזען.

הערשקאָוויטש, וואָלבאָרסקאַ 31,

אין הויף לינקע אָפיצ. 2-טען שטאָק.

Dr. med. J. Polakow

צו קינדער-קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט

קאָנסטאַנטינער 37 a, טעל. 39-75

אין ד"ר לעטשניצע פּעטריקאָווער 294, ט. 289-

צאַהן=ארצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

14 Zawadzka 14

נעמט אָן פון 2 - 10 און פון 7 - 4

טליתים=פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאַלאָמעיער, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספּערטיגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית

צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל, ביי

א. ח. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 1,

אין 2. טויער, פּאַרטער. קומט איבערצייגט אייך!

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צום וואַשען.

Dr. M. Eljasberg

66 פּיעטריקאָווער 66

צוריקגעקעהרט.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

נור פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. אין מענער=שוואַכע [illegible] פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אורא-לאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.

קוואַרץ=לאַמפּ. עלעקטרישער הייל=קאַבינעט קאָסמעטיק.

-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. -- פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. [illegible] אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.

-- באַזונדערע וואַרטע-צימער פאַר פרויען. --

וויזיט 3 זל.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (הויך-אַלפּינ.)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Konstantynowska 20, telef. 35-85.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40

נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 5—9 אָוונד

[illegible]

שייטלען

צו מעסיגע פּרייזען צו בעקומען ביי

פּאַרזשוטשקאַ, קאַמיענאַ 5.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בושעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען קר 3½—4½

ד"ר קערשנער קינדער-קראַנקה. 9-11 3-4½

ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען 12—2

ד"ר לובינש הויט און געשלעכט-קר. 12½—1½

ד"ר שמירנעלד נערווען און גמטמינע קר. 1—2

ד"ר נאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה. 12½—1½

ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען 2—3

ד"ר שמערלאָווסקי פרויען-און געבורטס-הילף 3½—4½

פּאָמבאַ-מערטעיצ, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. וו. [illegible] [illegible] [illegible]

איספּיגונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאָזשינסקי טעראַפּעלט [illegible]

צאַהן-ערצט 10—1 3—6

[illegible] צאַהן, קראַנקען, מאַסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פּראַנט.

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אַז. וו.

אורין=אַנאַליז – 4 זל.

אַנאָנסען-פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. [illegible] – 8 זל. [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן מעקסט—18 גר. [illegible] 40 [illegible] 12 [illegible] 50 [illegible] 100 [illegible]

Za Wydawnictwo „Rajer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałowej Ch. J. [illegible] i [illegible]

Czcionkami i drukiem „Rajer Folksblat" Piotrkowska [illegible]

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.